

Digitaliseret af | Digitised by



Forfatter(e) | Author(s):

Bruun, Laurids.; Laurids Bruun.

Titel | Title:

Antonius : en Historie

Udgivet år og sted | Publication time and place:

København : Jakob H. Mansa, 1892

Fysiske størrelse | Physical extent:

147 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author



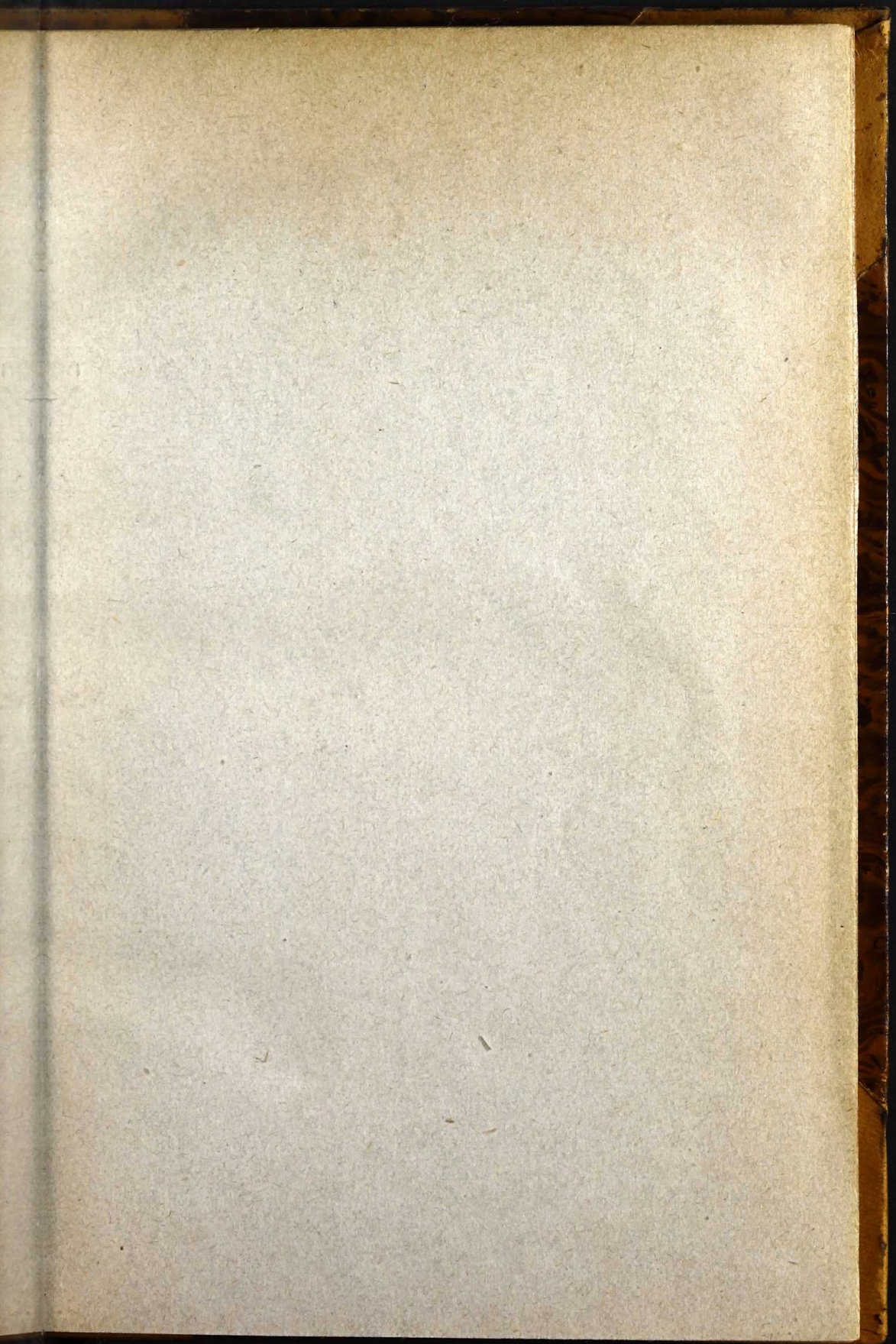
57.-102.

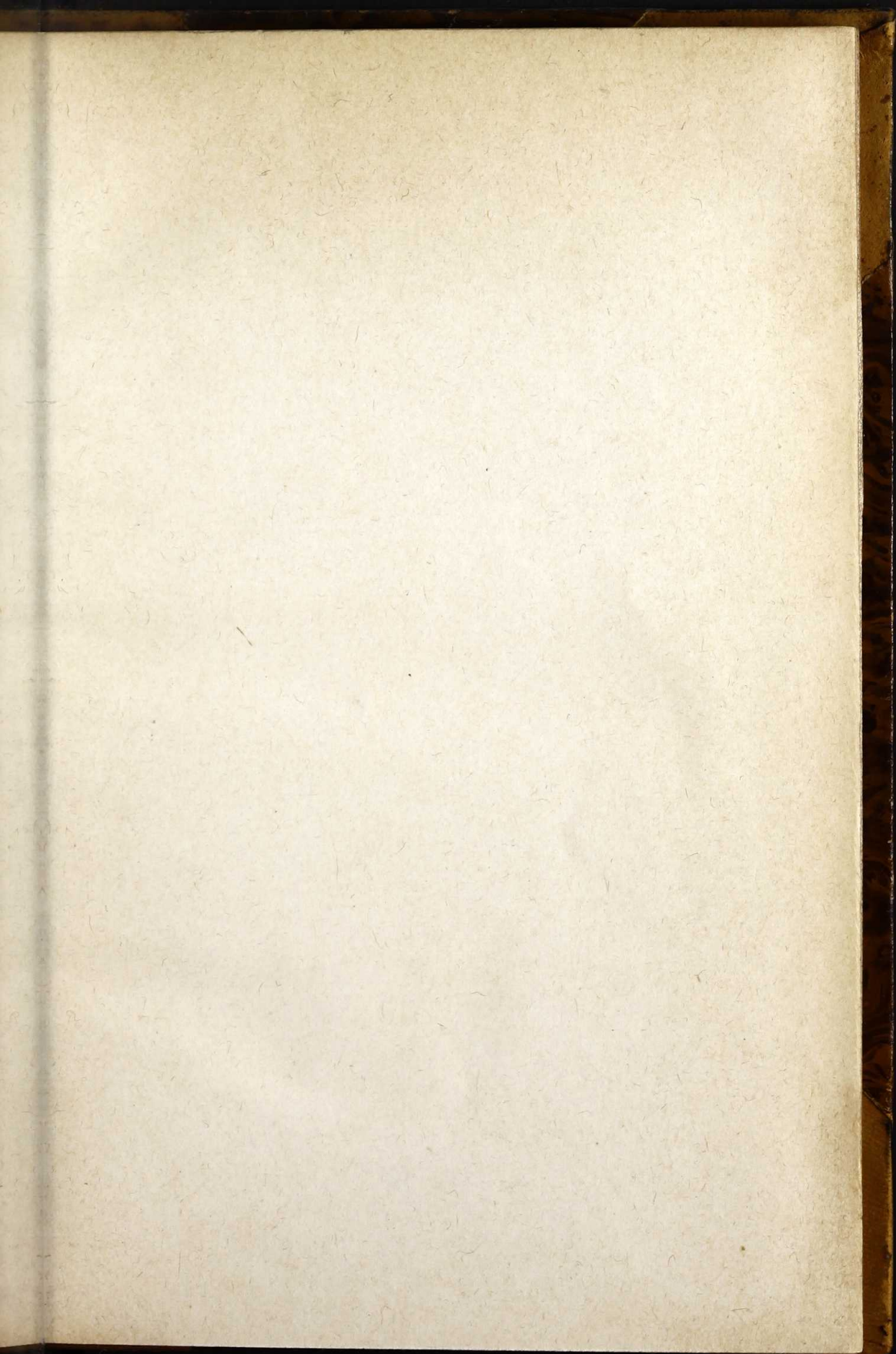
DET KONGELIGE BIBLIOTEK



130021108295







ANTONIUS.

Udkommer om nogen Tid i autoriseret
tysk Oversættelse, foretagen efter Forfatterens
Manuskript af *Friedrich v. Känel*.

Laurids Bruun

ANTONIUS

EN HISTORIE

KØBENHAVN

JAKOB H. MANSAS FORLAG

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER).

1892





Den yngste hed Antonius. Den anden, som var et helt Aar ældre, var født paa en Mandag og hed kun Peter. Men til Efternavn hed de begge Stark. De var nemlig Brødre.

Den lægekyndige Dame, der assisterede ved Børnenes Fremkomst i Verden, hviskede til Cancelliraadinden, Husets Mormoder, at det ikke var nogen heldig Begyndelse at lade sig føde paa en Mandag; og da hendes Erfaring skrev sig fra en mer end femogtyveaarig Virksomhed i Faget, turde man ikke lade hendes Mening ude af Betragtning. Det gik derfor hurtig i Glemmebogen, paa hvilken Dag i Ugen Peter begyndte sin Tilværelse.

Derimod var der Ingen i Kaptejn Starks udstrakte Bekjendtskab, som var uvidende om, at Antonius var født paa en Søndag, og flere kvindelige Paarørende kunde allerede af denne Grund ikke undlade at betragte ham som et Geni.

— Intet Menneske, der stræber efter Sandheds Erkjendelse, kan være i Tvivl derom —

ytrede Cancelliraadinden til lille Friis, der hjalp til i Huset ved al indvendig Gjerning og om Søndagen fik Middagsmad med hjem til sin Tante paa Stiftelsen — et gammelt Skind, der aldrig havde kjendt til Overflod af andet end indvendig Daarlighed.

— Det maa enhver kunne se paa Barnets vidunderlige Øjne — de var blaa, men meget mørke — og dets smaa geniale Arme — der slog ud i Luften og ramte alt, hvad der var bestemt til at gaa i Stykker.

— Hvor i Alverden, min Bedste — fortsatte hun — har De set et Barn, der er født med at række Tunge ad Individder, som generer det. Der er nu hans Farmoder, gamle Fru Stark, som var herovre i Formiddags; havde jeg ikke i Tide trukken hende tilbage, saa havde det uskyldige Barn ved Gud revet Kappen af hendes Hoved. Det er mærkeligt, at han slet ikke kan forsone sig med den gamle Dame! —

Cancelliraadinden betragtede den lille med et veltilfreds Smil og fandt en saa tidlig udviklet Skjønhedssans forbavsende.

Blandt andre Kjendetegn paa en livlig Aand og varmt følende Natur fremhævedes det, at Antonius havde givet sit Mishag saa tydelig til Kjende, da Pastor Møller ved Daaben øste Vand

over hans Hoved, at det ikke var muligt for noget levende Menneske at høre, hvad Barnet skulde hedde. Dette var, hvad Enhver vidste, at alle geniale Børn gjorde.

Peter bar derimod ved samme højtidelige Lejlighed en saadan ligegyldig Tavshed til Skue, at man uvilkaarlig maatte bekymres for hans aandelige Fremtid. Lille Friis talte rigtignok noget om hjærtegrebne, forstaaende Øjne, som Peter skulde have betragtet Præsten med, og fremhævede dette i Modsætning til Antonius' verdslig bevægede Gemyt. Men hun modtog af Cancelliraadinden en tydelig Paamindelse om ikke at ytre sig om Ting, som hun kunde sige sig selv, at hun ingen Forstand havde paa.

Efter at Antonius i nogen Tid havde haget sig frem i Stuerne ved Hjælp af Stoleben, Reolkanter og en stor Dækketøjskurv — hændte det mærkelige Tilfælde Fredag Formiddag den tolvte Juli præcis Klokken ti — Cancelliraadinden noterede Datoen i sin Erindringsbog for mærkelige Begivenheder —, at Antonius pludselig rejste sig op, støttede paa sine smaa, skjæve Ben og oprejst marcherede hen til Dørtærskelen, hvor han faldt paa Næsen ind i den anden Stue, og vækkede sin Moder af et lille Formiddags-blund ved et kraftigt Brøl.

Lille Friis kunde ikke nægte, at dette var mere, end man havde Lov at vente. Peter havde de Aaret i Forvejen maattet holde under Armene og forsigtig lede fra Stol til Stol, inden det lykkedes at faa ham til at gaa selv.

Det blev fastslaaet, at ihvorvel Peter var et Aar ældre og den skikkeligste lille Dreng paa Jorden, saa var dog Antonius den, som paa Grund af sine større Evner engang vilde blive Familjens Stolthed. Fru Stark, hvem det nær havde kostet Livet at bringe ham til Verden, følte tidlig det tunge Ansvar, der var lagt paa hendes Skuldre ved at skulle opdrage et saadant Barn.

Kaptejn Stark og hans Familje beboede en Villa ude paa Dosseringen. Den tilhørte Cancelliraadinden; men Fru Stark var hendes eneste Barn. Da hun og hendes Mand altsaa skulde arve det hele, mente de øvrige Villabeboere heri at have fundet en fornuftig Grund til, at Kaptejnen vilde bo under Tag med sin Svigermoder, der i Gaden havde Ry for sin strænge Karakter. —

Salig Cancelliraaden havde været Faktor for et Handelshus i Kina. Han vendte tilbage med mange Penge og svækket Helbred. Han lejede en elegant Lejlighed i et af Byens rigeste

Kvarterer, førte stort Hus og præsenterede deres eneste Datter over alt i det fine Selskab.

Hun var en smuk og velopdragen ung Dame, blid og stille. Hun yndede ikke den store Selskabelighed, som hun var nødt til at tage Del i. Derimod gik hun en Dag hen til sin Moders store Sorg og forlovede sig med en ung Løjtnant.

Først maatte hun ikke se ham i et helt Aar. Men da hun viste sig uimodtagelig for enhver anden, civil og militær Skjønhed, hvis Vej førte gennem Cancelliraadindens Salon, opnaaede hun omsider Forældrenes Samtykke, da han i en ung Alder var avanceret til Kaptejn.

Der havde ingen rigtig Forslag været i Cancelliraadens Penge. Ubegribelig var de komne, og ubegribelig gik de igjen. Ved hans Død viste det sig, at Cancelliraadinden ikke ejede stort mere end den Villa, som de havde kjøbt paa deres gamle Dage.

Ingen af Familien Stark var anlagt paa at faa en Kaptejns Gage til at strække til. Hverken Fru Stark eller hendes Moder havde været vant til at nægte sig noget. Kaptejnen skuede med Rædsel ud i Fremtiden og satte sit Haab til Villaen. Denne blev kun slet vedligeholdt. Med blødende Hjerte saå han, hvorledes nød-

vendige Reparationer, som Cancelliraadinden skulde bekoste, opsattes fra Aar til Aar.

En Dag tog han Mod til sig og forlangte en privat Samtale med sin Svigermoder. Kokkepigen meddelte denne hidtil uhørte Begivenhed til Jespersen, som boede i Kælderen lige overfor og var Portner, Grønthandler og Rullekonemand, foruden at han klinkede og brændte sammen for en snævrere Kreds af Kunder. Herfra løb det ligesom gennem en utæt Tagrende hele Gaden over fra Hus til Hus, at Kaptejnen havde forlangt sin Svigermoders Samtykke til at sælge Stedet, medens Tiderne endnu var gode og for at slippe for den dyre Husleje. Men Cancelliraadinden vilde ikke vide noget af Indskrænkningen at sige og betydede ham med tilbagetrængte Taarer, at hun fandt det mest passende, om han ventede med at sælge hendes Hus, »til Graven havde udslettet ethvert Spor af hendes generende Tilværelse.«

Følgen blev, at Kaptejnen for Fremtiden lod fem være lige. At Stædighed laa i Kvindens højst mærkelige Natur havde han aldrig tvivlet om. Han følte, at han havde gjort sin Pligt. Derfor vaskede han sine Hænder og begyndte at gaa i Klubben om Aftenen. —

De søde Børn trampede i Astersbeddene, traadte Bellisrabatterne flade, brød Grene af til Hypphester og Vognpiske saa ugenert, at sikkert kun en nærbeslægtet Husvært vilde have fundet sig deri.

Solen skinnede paa deres hvidgule Haar og brændte Hals og Arme ganske mahognibrune. Vandet fra Pytterne langs Græsplænen oversprøjtede deres nøgne Pusselanker og satte sorte Striber op ad de hvide Kjoler, som struttede til alle Sider om deres buttede Kroppe. Antonius havde et ualmindeligt Talent til at finde søde, smaa Snegle og hemmeligt anbringe deres gule Hus som Pynt i Friis's Morgenkappe eller faa dem til at spytte hvidt paa Mormoders sorte Silkekjole, naar Familien nød sin Eftermiddagskaffe nede i Elmelysthuset og betragtede Folk, som trak frisk Luft paa Dosseringen. —

En skøn Morgenstund vækkedes Kaptejnen efter en dyb og velgjørende Søvn af Tummelen fra Barnekamret, og pludselig gik det op for ham, at hans Dreng havde naaet den Alder, hvor en regelmæssig Skolegang kunde frembringe sine gavnlige Virkninger og bibringe dem de første Begreber om den Disciplin, som efter Kaptejns Mening var noget af det vigtigste i Livet.

Da han var kommen nedenunder og havde taget Plads ved Kaffebordet, meddelte han sin

forfærdede Kone i den Tone, som ikke tillod nogen Modsigelse, og som Kaptejnen kun yderst sjælden benyttede sig af, at han havde tænkt paa at melde Antonius og Peter ind hos Kandidat Petersen oppe i Gaden, hvis Skole var bekjendt for sin dannede og humane Aand. For ikke at glemme det samt for at afskjære al videre Forhandling desangaaende vilde han besørge det med det samme, han gik hjem fra de militære Kontorer. Fru Stark blev dernæst beordret til at gjøre Cancelliraadinden samt alle i Sagen interesserede — deriblandt Børnene — denne Meddelelse saa lempeligt som muligt, medens han befandt sig udenfor Skudvidde.

Lille Friis, som tilfældigvis paahørte alt dette henne fra Anretterbordet, havde nær tabt en Kop af fint kjøbenhavnsk Porcellæn, som hun var i Færd med at tørre af, men beholdt dog saa megen Fatning, at hun gjemte Taarerne, til Kaptejnen havde rejst sig og givet sin forstenede Kone et hastigt Kys. Da Friis endelig fra Vinduet havde set ham svinge sig paa Hesten, som Oppasseren holdt foran Stentrappen, og hørt den første Klapren af Hesteko, vendte hun sig om imod sin Frue.

Cancelliraadinden, som et Øjeblik efter traadte ind i Stuen, fandt dem begge opløste i Graad. Hun hørte den sørgelige Tidende, og

forfærdet udtalte hun det Ønske, at Himlens Straf ikke maatte komme over Kaptejns Hoved for hans Grumhed mod de værgeløse Smaa.

Haarde Kampe satte deres Mærker i røde, forgrædte Øjne. Kaptejnen var ubøjelig. Han havde handlet som en Mand, og en Morgenstund, da Antonius og Peter var sprungen ud af deres Træsenge til at skyde ud og ind, vaskede Friis dem med rystende Haand, fældede en Taare, medens hun knappede deres Buxer, og ledsagede dem derefter, Haand i Haand, lige til den graa Skolemur, bag hvilken hun saa Livet og dets Alvor lure paa deres uskyldige Hjærter.

I Begyndelsen var det ikke saa slemt. Lektierne blev omhyggelig gennemgaaede i Hjemmet, hvor Skolen og dens Gjerning var Gjenstand for en stræng og ubønhørlig Kritik lige fra Cancelliraadinden og ned til Kokkepigen Maren. Ingen fortrædagede Børnene, og Lærere kyssede og skændte.

Men alt som Tiden gik, hørte Frøkenregimentet op, og Bestyreren tilligemed et Par andre hjærteløse Mandspersoner traadte i Stedet.

Antonius gjorde den Opdagelse, at han selv maatte anstrænge sig for at putte alle de fæle Ting i sit Hoved, og han forstod nu, at Livet var en Kamp. Fjenden var Skolebestyreren og hans Drabanter, og overfor saadanne snedige Vaaben som Karakterbøger og Protokoller var alle Midler gode. I denne Opfattelse bestyrkedes han af Husets kvindelige Medlemmer, som ikke lagde Skjul paa deres Sindelag overfor Skolen. I en vidunderlig Fart fik Antonius expederet sine Lektier og Stile og lærte kun saa meget deraf, som der var Fare for, at han kunde blive hørt i, medens han delte Resten af Dagen mellem at sætte Lommepenge i Omløb og tilintetgjøre det Legetøj, hvormed hans kvindelige Beskyttere saa rigelig forsynede ham.

Peter derimod bøjede sig for det uundgaaelige og anstrængte sig i Tavshed. Da han ikke paa langt nær var saa begavet som sin Broder, faldt det ham slet ikke ind at gjøre Forskjel paa Lektierne. Han anvendte lige saa megen Flid paa det, man kunde vente at komme op i, som paa den gamle Lektie, han havde om, men som Timen næppe vilde forslaa til; og han forstod sig ikke som Antonius paa at regne ud, hvilken af Lærerne der var stræng, som man derfor maatte tage særligt Hensyn til ved sin Læsning; hvem man kunde narre med

en Undskyldning, og hos hvem man kunde ramse Lektien op af Bogen under Bordet. Trods sin ihærdige Flid, sine mange Taarer og Friis's ufortrødne Hjælp naaede Peter dog ikke videre i Kundskaber, end at han lige akkurat kunde holde sig over den nederste Fjerdedel af Klassen.

Antonius anvendte højtregnet tre Kvarter før Middag paa at gjøre sig færdig med alt, hvad der angik Skolen. Kun om Fredagen havde den overanstrengte Stakkel i Begyndelsen af fjerde Forberedelsesklasse baade dansk Stil og Hjemmeregning; men dette ændredes ved en personlig Henvendelse til Bestyreren — paa Foranledning af Cancelliraadinden, som fortabte sig i Skildringer af begavede, men overanstrengte Børns tidlige Død. Ikke desto mindre var det en Undtagelse, at Antonius befandt sig under den øverste Fjerdedel af Klassen. Naar det en sjælden Gang hændte, var det kun for en Maaned eller to, da Forudfølelsen af en god Høst i Lommepenge atter hurtig drev ham i Vejret. Engang da han — mere ved Tilfældets Gunst end paa Grund af egen Fortjeneste — var bleven Nummer tre i Klassen, fik han Lyst til at prøve den aller øverste Plads og indlod sig i den Anledning paa en ivrig Kappelstrid. En hel Maaned igjennem anvendte han en halv

Time mere af sin kostbare Fritid; det lykkedes ham virkelig at blive Dux, og dette indbragte ham et større Beløb, hvilket han anvendte til en længe savnet Pibe med Slingerør, som han skjulte i et Træ i Haven, naar den ikke var i Virksomhed. Det var en dejlig Pibe, som man kunde have inde under Trøjen i Vestelommen, og saa kunde det i Frastand slet ikke ses, at man røg.

Da han havde siddet et Par Maaneder paa den nævnte Plads, indsaa han ikke længer nogen Grund til at anstrænge sig for at beholde den, eftersom der ingen særlige Behageligheder var ved at fungere som Exempel for Klassen, af hvem man altid ventede fortrinlige Præstationer. Hvad det pekuniære angik, udregnede han, at det vilde være let at holde det samme Beløb i Lompepenge som hidtil ved at gjøre sig elskværdig overfor Mormoder, plage denne Dame og beklage sig over den Overanstængelse, som det havde kostet ham at svinge sig op. -

Denne Beregning imponerede Peter meget. Han beundrede kjærlig sin Broders uomtvistelige Geni. Selv havde han kun en svag Fornemmelse af Forsynets Retfærdighed, der havde gjort ham til en Klodrian. Thi Peter kunde, naar han tænkte efter, ikke se bedre, end at han var en Klodrian. Et af de Bibelsprog i

Balslevs Forklaringer, som han bedst forstod, var det om de uransagelige Veje.

Mangen Aften, naar han laa vaagen, tænkte han over den store Forskjel i Verden og alle de mange Ting, som En med store Evner kunde tillade sig. Naar han undertiden græd sig i Søvn, var det ikke af Misundelse, men af Bekymring for, at hans egen Fremtid skulde blive altfor mørk.

Derfor foresatte Peter sig at hænge i af alle Kræfter. Til en Begyndelse maatte han se at vippe den Dreng, der sad lige over ham i Klassen og kun havde tre Streger mere ved sidste Sammentælling. Viggo Schmits stærke Side var Sprog og Historie. I Regning var han derimod ikke stiv; men det var netop Peters Fag. Hr. Iversen havde sagt, dengang de havde det nederdrægtige Stykke med Bageren, som skulde købe Korn paa Torvet, at Peter slet ikke var saa tosset til at gange med Brøker og nok kunde drive det til noget i Reguladetrien, som de skulde begynde paa i næste Maaned.

Ogsaa Antonius laa og spekulerede om Aftenen, naar han var kommen i Seng; over hvad han skulde tage sig til næste Dag; hvilken Anvendelse han skulde gjøre af sine Lørdagspenge; om det monstro ikke bare var Praleri af Martin Knob, at hans Onkel havde lovet

ham en Ridehest i Ferien — og alle de Karudser, som han havde fanget i Stadsgraven. Nu skulde han tigge til Snøre hos Mormoder, og saa vilde han selv ud at probere. Antonius tænkte ogsaa paa, hvad han vilde være, naar han blev stor. Der var saa meget at vælge imellem. Admiral eller General — den ene havde trekantet, den anden havde Fjerbusk. Eller Konge, saa kunde man putte alle dem i Hullet, som mukkede. Pave eller Erkebiskop var nok stort, men kjedeligt, for man skulde være saa hellig. —

Alt som Tiden gik, fik Antonius mere Smag for Læsning, det vil sige af det, som interesserede ham — Verdenshistorie og noget med Fantasi i. Han tog ikke længer Del i Jagtture efter Hundestejler og Karudser. Derimod traf man ham i de mærkeligste Stillinger paa Sofaer med Øjnene i en Morskabsbog. Mappen fra Læseselskabet, hvor Mormoder abonnerede, var ikke til at finde nogen Steder; ofte maatte hun opgive at faa sig et lille Blund over Bøgerne. Fra de kom, til de gik, befandt de sig indelukkede paa Antonius's Værelse, og han nægtede haardnakket at vide nogen Besked, naar der blev søgt. Engang imellem laante han lille Friis en spændende Roman til en Paa-

skønnelse, naar hun havde sat Tykmælk af til ham, som han nød i Spisekamret.

Peter saá med store Øjne op til sin begavede Broder. Inderst var der dog noget, som stødte ham i Antonius's Maade at være paa. Men han kom snart paa det rene med, at det umuligt kunde være givet en Klodrian at forstaa et Geni. Og det sagde Cancelliraadinden altid, at Antonius var. Det var jo rimeligt, at saadant et Væsen havde en hel anden Maade at leve paa end andre Mennesker. Peter tænkte, at enten var man et Geni og blev til noget i Verden, hvad man saa gjorde; eller ogsaa var man ikke et Geni; saa maatte man arbejde og lade Vorherre om Resten, — og saa blev man maaske ikke til noget alligevel.

Peter stod tidlig op om Morgen og læste; og Peter læste om Aftenen, til han blev jaget i Seng. Naar Antonius sad med strittende Haar op over begge Øren i »Røverne fra Monte Rabaldero« eller »den graa Pirat« — paa det spændende Sted, hvor Fiskeren fra Capri bøjer sit ædle Knæ for Grevinde Fioribella, hvem han lige har frelst fra Røverkaptejnens frække Favn, saa kunde han pludselig høre Peter i Værelset ved Siden af conjugere: recevoir — recevoir — reçu, medens han slog Takt med Bogen i

Bordet — eller banke Mækong, Mænam — alle Bagindiens Floder ind i sit ulykkelige Forhoved.

Følgen blev, at Antonius begyndte at komme ned, — ja de to Brødre nærmede sig saa stærkt til hinanden i Midten af Klassen, at de sikkert var komne til at sidde sammen, hvis ikke Antonius havde faaet et Nul for en Stil, som han ikke gad skrive, og lige oven paa et »Studs!« i Protokollen, fordi han ikke vilde indlade sig paa at forklare, hvortil han havde brugt sin ulovlig indvundne Tid. Ved Maanedens Udgang kom Antonius ned i den lavere Halvdel, medens Peter rykkede op ti Nummer to over Midten.

Forbavselsen kjendte ingen Grænser. Cancelliraadinden var ikke langt fra at finde det lumpent af Peter. Den Stakkel, som var kommen for Skade at springe Geniet forbi, døjede saa mange Ubehageligheder, at Antonius tog ham i Forsvar og paa en temmelig ublid Maade bad sig fritagen for Beklagelser.

Peter selv fandt det heller ikke rigtig i sin Orden. Han havde sandelig ikke fordristet sig til at kappes med sin Broder. Hvem kunde ane, at Antonius netop skulde gaa hen og blive studs i den Maaned, hvor Peter havde staaet sig saa godt.

Antonius var ikke en Smule betagen. Han gik omkring med et overlegent Smil paa Læberne og puttede med megen Sindsro Mormoders kontante Trøstegrunde i Lommen. Der var kun én Mening, om at Antonius bar Livets Modgang med en Fatning, som var genial.

Aarene gik, og Præmilinærexamen traadte truende frem i Horisonten. Peter saå i den et gabende Svælg, som han trods sin Flid ikke vidste, hvorledes han skulde komme tørskoet over. Antonius, der var Latiner, saå i den en Milepæl paa Vejen til den Storhed og Lykke, som var forjættet ham fra den Søndag, han kom til Verden. —

Familjen Stark fristede den Skjæbne, at Antonius's Kundskaber og Evner ikke fuldt bleve paaskønnede af de beskikkede, men nærsynede Censorer.

I et Middagsselskab, hvor Kandidat Petersen, Skolens Bestyrer, der i Aarenes Løb var bleven Ridder af Dannebrog, nød den Ære at føre Fru Stark til Bords, tog Kandidaten Anledning til at bemærke, at Antonius sikkert var en talentfuld Dreng, men lige saa sikkert mindre flittig og derfor ikke kunde vente sig bedre Resultater, saa længe han nærede den Overbevisning, at

man kunde komme frem uden Anstrængelser. Peter derimod ansaa han for en af Skolens samvittighedsfuldeste og elskværdigste Elever, som kun ved en beundringsværdig Flid havde drevet det til at gjøre en bedre Examen end sin yngre Broder.

Da Fru Stark var kommen hjem i sin smukke Himmelseng ved Kaptejnens Side, tænkte hun over den forløbne Dag, som hun plejede at gjøre, og fældede Taarer ved Tanken om, hvad Bestyreren havde sagt.

Havde hun nu ogsaa røgtet sin vanskelige Opgave paa rette Maade? — Hans Ord bekræftede, hvad hun instinktmæssig havde følt, men knap turdet tænke ud, at Peter, som mest skøttede sig selv, var naaet videst, og — der var saa langt frem endnu — men maaske vilde han med Tiden volde hende størst Glæde. Disse Tanker turde hun ikke røbe for nogen, allermindst for sin Moder. Hurtig viste hun dem bort, og snart sov hun rolig og lykkelig ved sin Mands Side. —

For Fremtiden blev der altid talt med Respekt om Peter og hans Flid. Han var ligesom skabt for praktisk Gjerning, saadan et lille Viljesmenneske, som han var. Naar en eller anden vilde vide Besked om et geografisk

Navn, en historisk Helt eller lignende, svarede Cancelliraadinden:

— Spørg vores dygtige Peter. Han er jo et helt Aar ældre end lille Antonius! —

Men var der Tale om et eller andet med Fut i, som Friis med et frisk Udtryk fra sin Ungdom betegnede alt, hvad der stod i Forbindelse med Kunst og Literatur, saa henvendte man sig altid til Antonius.

I det stark'ske Hus blomstrede der frem en varm Sympathi for frie Studier og det skønne i det hele taget, fra det Øjeblik, da disse Sider af den menneskelige Aands Virksomhed begyndte at beskæftige Antonius's Tanker.

Kaptejnen kjendte sig ikke længer hjemme i sit eget Hus for Bøger, Forfatternavne og Kulissesladder. Det var rimeligvis noget af det meget, som laa i Tiden, tænkte han. Det var forbavsende, som man blev gammel. Han tilbragte flere og flere af sine Aftener i Officersklubben sammen med de gamle Krigskammerater, hvor man endnu kunde faa sig en fornuftig Passiar uden Fruentimmervrøvl og Vigtighed af lange Dreng. —

Fra Antonius kom til Verden, havde det været en given Ting, at han skulde være Student. Det havde hans Fader været, før han blev militær — og Cancelliraaden, før han blev Handels-

mand, og gamle Stark. Det var noget, som alle ordenlige Mennesker var. Naturligvis maatte man undtage udpræget arbejdsomme Naturer — som Peter for Exempel. De burde tidlig udvikles for praktisk Gjerning i Livet. Det førte ikke til videre Anseelse, selvom det jo altid var noget at tjene Penge; men for Resten var jo naturligvis enhver Virksomhed god og hæderlig for sig.

Der blev taget alt det Hensyn til Peters egen Mening, som han kunde forlange; om han vilde være Apotheker, Landinspektør, Landmand eller noget andet. Peter tænkte omhyggelig frem og tilbage af Angst for at vælge noget, som han ikke kunde magte — og endelig bestemte han sig for Landvæsenet.

Det vandt Familjens Bifald, om det end vilde foraarsage en Skilsmisse for nogle Aar, som bedrøvede dem alle. Peter skulde være Herremand, og en Plads hos en fjærntbeslægtet af Kaptejnen, som ejede en Gaard ovre i Jylland, blev snart funden.

Med Taarer og viftende Lommetørklæder tog Familjen Stark en Lørdag Eftermiddag Afsked ude paa Kvæsthusbroen. Paa Hjemturen talte Cancelliraadinden om, hvor trygt det var at vide, at Peter var selvstændig og praktisk anlagt og ikke hang saa meget ved

Hjemmet som for Exempel Antonius. Lille Friis sagde intet. Hun trak det ene Næsebor lidt i Vejret og snøftede, som hun plejede, naar hun var rørt.

Den, der sørgede mest, var dog Josefine Ulrika, Grønthandler Jespersens Datter, som til daglig blev kaldt Rikke. Fra ganske lille Pige havde hun næret varme Følelser for Peter Stark. Hun havde et forunderligt Held til at møde ham, naar han kom hjem fra Skole. Naar Antonius var med, slog hun ikke Øjnene op; han var nemlig vigtig. Men naar Peter var alene, smilede hun over hele Ansigtet. Han havde ofte hentet Grøntsager for Maren Kokkepige og fik altid en beskadiget Appelsin eller løse Vindruer i Tilgift.

Peter var ikke uvidende, om hvilket Indtryk han havde gjort paa hendes Hjærte. Han følte sig smigret og kunde ikke andet end holde af hende igjen. Men da han var kommen op i en højere Klasse, generede han sig og undgik at møde hende. Kun engang imellem gik Naturen over Optugtelsen. Saa smuttede han i Mørkningen ind i Gaarden, legede og slog en Passiar af med hende og var igjen den gamle.

Antonius var nu ene Gjenstand for Familjens Omsorg.

Da den Tid kom, at han skulde forberede sig til Studenterexamen, blev en Hængekøje — det var Cancelliraadindens Idé — sat op til ham i Elmelysthuset, at han kunde læse i Fred og fri Luft. Han havde sit eget Værelse, udstyret med Chaiselong og amerikansk Gyngestol.

Det stemte ikke ganske med Latinskolens Plan, at Antonius's Interesser stedse mere og mere gik i Retning af frie Studier. Det varede derfor ikke længe, inden Kaptejn Stark modtog en Opfordring fra Rektor om at tale et venligt Ord med sin Søn om Livets Alvor, som han ikke nærede tilbørlig Respekt for, at dømme efter den Maade, hvorpaa han øvede sin Skolegjerning.

I enkelte Fag var Antonius ret dygtig, saaledes for Exempel i danske Stile. Om disse udtalte Adjunkt Kragballe, at de røbede en vis

fantasifuld Begavelse, som ikke var til Skade i Livet, naar en dygtig Vejleder med et prøvet Blik forstod at føre den til Arbejde i Forstandens Tjeneste, den særlig menneskelige Evne. Men Antonius tillod sig upassende Friheder overfor Retskrivningen, og dette turde, om det end laa i Tiden, endog en digterisk Begavelse ingenlunde tillade sig. Herfor havde man desuden Hjemmel i et Cirkulære til de lærde Skoler fra det høje Ministerium for Kirke og Undervisning.

Kaptejnen blandede sig sjældent i, hvad han kaldte sine Drenges Privataffærer, men for en tjenstlig Meddelelse bøjede han sig pligt-opfyldende som en god Militær. Højtidelig underrettede han Antonius, som blev kaldt ind paa hans Værelse, om Rektorens Skrivelse og mente dermed at have bragt Sagen i en anden Gænge.

Da han kort efter modtog Meddelelse samme Retning, men alvorligere i Formen, var han ikke ganske klar over, hvilken Stilling en Fader burde tage overfor en saadan — en saa selvstændig Dreng som Antonius, der desuden havde Ryggen garderet af det samtlige kvindelige Feltskyts, der i en overvejende Grad havde Husfredens Bevaring i deres Magt. Drengen

indtog en fast Stilling, som Kaptejnen nødig vilde forsøge paa at bryde.

Antonius forholdt sig tavs og rolig, om end med et Udtryk af indre Beklemmelse. Kaptejnen mente derfor at turde stille det i Bero med en yderligere Paamindelse om, hvad Pligtfølelsen burde tilsige ethvert ærekyndigt Medlem af Samfundet i Tjenesteforhold.

Næppe to Maaneder efter kom Antonius for Skade at gjøre Adjunkten i Græsk til Skive for sin medfødte Begavelse. Atter indløb der Klage til Hjemmet, og Kaptejnen følte nu, som efter højere Ordre, Nødvendigheden af at skride alvorlig ind.

Om Eftermiddagen fór han op paa sin Søns Værelse og kastede Rektorens Skrivelse til ham paa Bordet. Medens Antonius hurtig læste den igjennem, gik Kaptejnen med lange Skridt op og ned ad Gulvet og rømmede sig utaalmelig. Derpaa standsede han foran Antonius, slog i Hidsighed sin knyttede Haand mod Bordpladen og sagde:

— Insubordinære Forseelser er aldrig passeret i min Tjenestetid! — noget, som jeg afskyr — som enhver maa afsky! — Det bør straffes strængt — i Gjentakelsestilfælde! — og jeg maa sige — jeg skal — Du skal faa noget andet at lære! —

Derefter fór Kaptejnen ud af Stuen, og Døren faldt i med en saadan Kraft, at Huset rystede.

Kaptejnens Fader var død af et apoplektisk Slag, og Antonius spekulerede paa, om det muligvis skulde ligge i Familjen.

Saa fandt han Rektorens Skrivelse paa Gulvet og læste den igjennem roligere end før. Han maatte smile ad den alvorlige Tone og tjenstlige Form, hvori Historien med Adjunkten var fremsat. Derefter satte han sig ned og gjorde en usømmelig Afbildning paa den ubeskrevene Side. Den forestillede Rektor i en Galge med løftet Pegefinger og Tungen ud af Halsen, omgivet af en Hoben Dreng, der paa forskellig Vis fornærmede deres Foresatte.

Antonius fortsatte derefter det afbrudte Studium af Schillers »Røverne« og tilbragte en urolig Nat i forunderlige Drømme. Rektor vilde i Franz Moors Skikkelse bortføre Cancelliraadinden og friste hende til et forargeligt Levnet, hvorfra han først lod sig afskrække, da Kaptejnen dundrede i Bordet for ham og talte om Respekt for Alderdommen og insubordinære Forseelser. —

Den store Dag kom endelig, da Antonius i Spidskjole med broderet Skjortebryst, som

var et Vidunder af Friis's Strygekunst, mødte op for det grønne Examensbord.

I Familjen Starks Dagligstue blev der opsendt varme Bønner til alle Censurers strænge Dommer om at beskytte ham. Der herskede almindelig Adspredthed hos de kvindelige Medlemmer lige ned til Maren, som havde en uklar Forestilling om en Ret, der sad til Doms over Antonius's Liv og Velfærd.

Antonius selv tvivlede ingenlunde om sin indre Fortræffelighed. Naar de Herrer af det grønne Bord ikke kunde se den, saa kom det af deres snævre Syn, som lagde Vægten paa de tørre Kundskaber. Den samme Opfattelse næredes af hele Familjen med Undtagelse af Kaptejnen, der i hvert Fald var fornuftig nok til ikke at ytre sig i noget Retning.

Den sidste Examensdag satte Cancelliraadinden og Fru Stark sig hver ved sit Vindu for at opfange det første Glimt af Antonius, naar han med Studenterhuen paa Hovedet viste sig udenfor Havelaagen. Men da Klokken nærmede sig til tre, turde de ikke afvente Udfaldet, saaledes bankede Hjærtet i Livet paa dem.

Kokkepigen Maren blev derfor den første, som fik Lejlighed til at gratulere Antonius, da han glædesstraalende kom hjem og slyngede Bøgerne i en Afkrog af Stuen med Udraabet:

Første Karakter! — Den næste, som viste sig, var Friis. Hun kom fra Fadeburet med Ærmerne smøgede op til Albuerne og Hænderne hvide af Mel. Hun var i Færd med at ælte Dejg til de Smaakager, som skulde bages i Anledning af den glædelige Begivenhed. —

Foreløbig blev der ikke Spørgsmaal om, hvad Antonius vilde studere. Han skulde fremfor alt udhvile et Aars Tid fra det anstrængende Pligtarbejde gennem de mange lange Skoleaar. Dersom han i Ny og Næ samtidig kunde pille nogle filosofiske Smuler op, saaledes at han næste Sommer kunde absolvere anden Examen, var det jo herligt og flinkt, men aldeles ikke nødvendigt.

Antonius tilbragte nu sin meste Tid i Studenterforeningen. Ikke blot saas han om Dagen kun ved Spisetiderne. Men det hændte ogsaa, at Fru Stark, naar hun Lørdag Aften gik til Ro, ikke lukkede sit Øje før hen ad Morgenstunden for at afvente det Øjeblik, da hun hørte ham sætte Nøglen i Gadedøren.

Klokken halv tolv præcis kom Kaptejnen hjem fra Klubben. Saa længe sad Fru Stark i Reglen oppe og nikkede af Søvn med sit Haandarbejde i Skjødets. Kaptejnen vækkede hende med et Kys paa Panden. Saa slukkede de Lampen og gik til Ro. Naar Kaptejnen

vaagnede senere hen paa Natten ved Støj af lystige Stemmer paa Gaden, lyttede han efter Antonius's Røst. Naar han da hørte sin Søn tage Afsked med Kammerater, som havde fulgt ham hjem, søgte han at beregne, hvor mange Klokken vel kunde være. Paa Aandedrættet kunde han mærke, at hans Hustru var vaagen; men selv lod han, som om han sov fast.

Antonius var en ung Mand med mange Interesser. At spille Komædie var én af hans bedste Fornøjelser, og han tvivlede ikke om, at han i Grunden var en født Skuespiller.

Cancelliraadinden betragtede denne Livsstilling som ensbetydende med jordisk Elendighed. Hvem vidste ikke, hvor meget selv en kongelig Skuespiller maatte sætte til Livs for at faa Gejsten frem? — og hvem havde ikke hørt hviske om det i høj Grad usædelige Levnet med fremmede Folks Koner, der paa Scenen agerede Elskerinder for Andres Mænd? — En Dillettantforestilling i veldædigt Øjemed var en ganske anden Sag. Det maatte altid kaldes priseligt at skaffe et hæderligt ældre Individ en Seng i Vartov, at virke til Kommunebørns Julebespisning eller Beklædning af fattige Konfirmanter. Ved saadanne Lejligheder høstede Antonius fortjent Bifald. Det var ingen ringe Tanke at vide, hvor man kunde blive noget

stort, hvis man vilde ofre sig for Stillingen; men det havde han højtidelig lovet sin Moder og Cancelliraadinden, at han ikke vilde.

Antonius havde ogsaa Talent for at tegne Karikaturer. Dette kostede baade Cancelliraadinden og Friis adskillige Taarer. Det var ingen Spøg at se sig selv fremstillet som Blok med Hængekrøller i en Parykmagers Vindu, naar man var virkelig Cancelliraadinde, og alt Hovedhaaret ikke var Ens eget. Det var heller ikke kjønt at se sig aftegnet som stærk Kvinde i Tivoli eller Tribunesangerinde, naar man som Friis turde bede sit Fadervor højt for Menigheden i Kirken paa, at ingen Mandsperson nogensinde havde været En i utilbørlig Nærhed.

Naar han blot ikke gik hen og blev Kunstner, var det saamænd Synd at formene ham den Smule Glæde, han kunde have af at drille sin Familie. Gud skulde vide, han havde det smaat nok. Cancelliraadinden behøvede blot at tænke paa sine egne Brødre. De holdt Rideheste, gik altid i første Parket og drev Omgang med Baroner. Ak, det var dengang!

Men Kunstner — Vorherre bevares! — Hænge paa Udstillingen, lade sig bese af Mennesker, som man ikke kjendte, og være udsat for, at Bladene sagde deres næsvise Mening om et Geni, som de naturligvis ikke forstod.

Nej, nej! — Dette maatte ikke kunne siges om nogen af Cancelliraadindens Familje.

Antonius tænkte, at det var ikke saa ringe at vide, hvor man ogsaa kunde blive noget enestaaende, naar man vilde give sig i Lag med Stillingen. Men han havde lovet højtidelig, at han ikke vilde lade sig friste.

Antonius gav sig god Tid til at vælge sig en Livsopgave. Man maatte ikke forhaste sig. Saadan noget som aandelig Udvikling, havde han hørt og læst, maatte foregaa med tilbørlig Ro og Langsomhed.

Det var hverken bestemt, at Kaptejn Stark skulde blive Oberstløjtnant, som Familien ventede, eller falde for Aldersgrænsen. Et apoplektisk Slag rev ham bort midt i hans militære Gjerning.

Nu viste det sig, at Kaptejnen havde haft sørgelig Ret i sine Bekymringer. Villaen maatte sælges. Cancelliraadinden holdt for, at det vilde lægge hende i Graven; men Prokuratoren satte sin Vilje igjennem, og hun levede alligevel.

Fru Stark, som ikke kunde forsone sig med Tanken om at flytte fra Hjemstedet for saa mange Aars Lykke, lejede Kvistétagen af den ny Ejer. Det var tre smaa Værelser foruden

Kjøkken og Pige-kammer. Det ene delte Cancelliraadinden og hendes Datter. Det andet ud til Haven blev forbeholdt Antonius, at Solen kunde skinne paa hans afblegede Kinder.

Friis gik i Begyndelsen i ét væk og snøftede, da hun saá fremmede Folk skalte og valte i den Have og i de Værelser, som hun havde faaet saa kjær. Skjønt Fru Stark var nødt til at slaa af paa hendes Løn, kunde Friis dog ikke bære over sit Hjærte at skille sig fra Familien, men gjorde for Fremtiden Nytte baade som Selskabsdame, indvending Jomfru og Enepige.

Antonius havde, som Bestemmelsen var, Aaret efter Artium bestaaet Filosoficum. Han tog stadig livlig Del i Studenterlivet. Hver Lørdag-aften mødte han ved Foredragene, og bag efter udbredte han sig med Glasset i Haanden ved de tilsølede Borde paa Soldesalen. Han kom først hjem sent paa Natten, og Cancelliraadinden trøstede da sin grædefærdige Datter, som ikke længere havde sin Mands Støtte, med Nødvendigheden for et ungt Menneske af at rase ud. Der var dem, som var meget værre. Kunde hun ikke erindre, hvad man i sin Tid havde hvasket om deres Slægting, Assessor Larsens Stedsøn? — Antonius havde jo desuden en ejegod, skikkelig Karakter.

At man ikke fik saa megen Selskabelighed ganske gratis, syntes Antonius, var en Ting, der fulgte af sig selv. Han blev derfor for-
bavset over, at hans Moder, da han en Dag præsenterede hende en Regning fra Værten i Studenterforeningen og en dito paa Cigarer, naturligvis ikke bebrejdede ham noget, men beklagede sig blidt over, hvor daarlig hendes smaa Indtægter vilde strække til.

Havde hans lille Moder virkelig tænkt sig, at han kunde træde standsmæssig op for mindre? — Sagen drejede sig jo kun om et halvt Hundrede Kroner, mente Antonius. Fru Stark indsaa sin Fejltagelse, tørrede sine Øjne og lovede at skaffe Pengene.

Om Eftermiddagen, da det var bleven mørkt, og Cancelliraadinden sov til Middag, medens Friis vaskede op og klirrede med Tallerkenerne ude i Køkkenet — gik Fru Stark ud.

Forsigtig sneg hun sig ned ad Gaden, som om hun havde stjaalet den lille Pakke, hun bar under Kaaben. Hun standsede udenfor et Hus, hvor der hang et Skilt og daskede over Døren. I Vinduerne stod der trykte Plakater, og dér laa alle Slags Bylter og indpakkede Sager.

Hun aandede besværlig og tog sig til Brystet, som om det smærtede hende at trække Vejret. Saa tænkte hun med en Moders Kjær-

lighed paa sin Søn, samlede al sin Kraft, udrettede sit Ærende og skyndte sig atter afsted for at naa hjem inden Thetid.

Disse Ærender i Skumringen bleve efterhaanden hyppige. Snart savnede Friis den forgyldte Kageske, snart ledte hun forgæves efter Sølvknivene. Da Cancelliraadinden i flere Dage havde søgt efter det Guldfingerbøl, som hendes Datter havde faaet i Faddergave af en gammel Tante, og begyndte at tale om, at Tingene bleve borte, turde Fru Stark ikke længer skjule for sin Moder, hvor disse kostbare Gjenstande opholdt sig.

Først rystede Cancelliraadinden sine Krøller i Forbavselse. Saa trillede der en Taare ned ad hendes Kind, idet hun tog sin Datters forknytte Hoved mellem sine Hænder. Men da Antonius hørtes paa Trappen, blev ethvert Spor af Taarer bortvisket. Kjærligere end nogensinde tidligere klappede Fru Starks magre Haand hans lyse Hoved med det lange forpjuskede Haar.

Fru Stark maatte lægge sit Hoved i Blød for at finde ud, hvorledes hun skulde faa de femtenhundrede Kroner, som hun havde i Indtægt, til at strække sig til de to Tusinde Kroner, som Familjen nødvendigvis maatte bruge.

Friis blev efter Cancelliraadindens Opfordring tagen med paa Raad formedelst sit praktiske Blik og sin prøvede Tavshed i alt, hvad der vedrørte Familjens indre Anliggender.

Sagen drøftedes alvorlig frem og tilbage. Friis gjorde et beskedent Forslag om at bringe Ligevægt ved at søge Indskrækning i Udgifterne. Mormoder bad hende udvikle, paa hvilke Omraader hun nærmest havde tænkt sig dette muligt.

Var det hendes Mening, at Antonius brugte mere end —?

Nej — det havde Friis aldrig ment!

Om hun da fandt, at Cancelliraadinden eller Fru Stark tillod sig nogen Luxus, som —?

Heller ikke det, mente Friis.

Ja, naar Friis ikke nærmere vilde udvikle sig, mente den gamle Dame, at det var bedst ikke at beskæftige sig mere med hendes Forslag.

Ikke desto mindre blev det Friis, som tilsidst fandt en Udvej. Cancelliraadinden havde mærkeligt nok hele Tiden tænkt paa noget lignende, men ikke villet sige det.

Oppe paa Nørrebrogade laa Knap & Stingbergs nylig oprettede Broderimagasin. Friis stod ved Slægtskab i Forbindelse med Firmaet. Efter nærmere at have forhørt sig og ved megen Paatrængenhed lykkedes det hende at

skaffe Afsætning for fint Broderi. I denne Kunst var Fru Stark øvet fra sine unge Dage, og hendes Moder gjorde i den Anledning opmærksom paa, hvad en god Oplæring havde paa sig, naar Nødens Time kom.

Om Aftenen, naar Theen var drukken og Dugen tagen af Bordet, blev en stor Ramme, hvorover der var spændt fint Klæde, tagen frem af Chatolskuffen, og Fru Stark anstrængte sine Øjne med at stikke Naalen ud og ind og virke dejlige Silkeblomster. Cancelliraadinden læste op i en Andagtsbog eller talte om gamle Dage, og Friis bevægede sine Fingre rastløst op og ned med store gule Træpinde, beskæftiget med at strikke en Dame-Uldtrøje til sin gamle svagelige Tante.

En Aften, da Klokken havde slaaet halv ti, og Cancelliraadinden sad og nikkede i sin Lænestol, som var trukken hen til Bordet, medens »Gudelig Læsning for rette Kristne« hvilede fredelig i hendes Skjød, ringede det paa Dørklokken.

Friis rejste sig, lagde Træpindene og gik ud for at lukke op. Et Øjeblik efter vækkedes Mormoder ved en fremmed dyb Stemme fra den snævre Entré.

Hverken hun eller Fru Stark turde ret tro deres egne Øjne, da Peter lidt efter stod foran dem i den aabne Dør, skægget og mørk i Huden som en Vildmand med en Vadsæk i Haanden.

— Er det virkelig Peter? — udbrød Cancelliraadinden og rakte ham sin magre Haand.

Fru Stark havde Taarer i Øjnene, tog ham om Hovedet og kyssede ham. Friis trippede

af Glæde, og hendes Overlæbe bevægede sig, som om hun tænkte paa at snøfte.

Peter havde ikke været i sit Hjem siden Kaptejnens Begravelse. Meget var der naturligvis at berette, medens Fru Stark sad tilbage-lænet i Sofaen og betragtede sin store, fremmede Søn med kjærlige, forbavsede Øjne.

— Hvor er Antonius? — spurgte Peter, da han var kommen lidt til Ro.

— Antonius er til Sangprøve i Studenterforeningen — svarede Cancelliraadinden og bøjede sig frem fra sin højryggede Lænestol — Jeg skal sige Peter — han er bleven Medlem af et særlig udvalgt Kor, som skal assistere en kongelig Kammersanger ved Concerten paa Lørdag. —

Peter spurgte, hvad det var for en Concert.

— Gud — har Peter da ikke læst om den veldædige Concert, som skal synges i Frue Kirke? — spurgte lille Friis.

— Aristokratiets Damer har lovet at medvirke! — indskød Cancelliraadinden.

Aristokratiets Damer! — og Antonius, som skulde assistere en kongelig Kammersanger. Hvad han dog var for et Geni alle sine Dage.

Om man kunde faa en Billet til den Concert? — Det kunde Peter maaske nok. Men

den blev dyr, for Antonius havde lovet alle sine Fribilletter ud.

Da Peter havde siddet lidt, fortalte han, at én af hans Halvkusiner ovre fra »Gaarden« var sejlet med ham til Hovedstaden. Baade Friis og Cancelliraadinden opdagede, at han blev rød i Hovedet, mens han skyndte sig at fortælle.

— Tænk en Kusine! — sagde Mormoder — Hvad hedder den unge Dame? —

— Det er Fanny — er det. Hun blev atten Aar i forrige Maaned og skal herover for at læse til Lærerindeexamen. Hun er en meget dygtig og rar Pige. —

— Hm! — kunde Friis ikke dy sig, men fortrød det strax efter og dukkede forlegen sit lyse Hoved ned over Pindene og lod, som om hun havde tabt en Maske.

Antonius skulde nok have skjult det bedre, tænkte Cancelliraadinden.

Fru Stark saa op fra Broderirammen, som hun igjen havde taget fat.

— Hvor skal Fanny bo? — spurgte hun.

— Inat ligger hun hos Tante Yrsa nede paa Vodrofsvej, men — Peter nølede.

— Men? — spurgte Cancelliraadinden.

— Ovre paa Gaarden — han stammede i det — mente de, at det maaske kunde lade

sig ordne saaledes, at hun kom til at bo her hos Moder — naturligvis for Betaling. —

— Lille Peter! — Cancelliraadinden rystede paa sig og lagde »Gudelig Læsning for rette Kristne« op paa Bordet — Hvor kan du dog tro, at vi skulde have Plads til den unge Dame — hvad var det nu hun hed? — naa, Frøken Fanny. Din Moder og jeg er nærvæd at kvæles i den lille Stue — og hos Friis kan man ikke lade et Menneske ligge, som skal bidrage for sit Ophold. —

Friis's Pinde gik op og ned med en foruroligende Hastighed. Hun lettede lidt paa sig, som om hun var varm af at sidde. Saa rømmede hun sig blidt og sagde:

— Der er jo det lille Pulterkammer med salig Kaptejnens Seng. —

— Gud Friis — De mener da ikke, at man kan byde en ung Dame af Familie — Cancelliraadinden betragtede hende stivt.

Friis rødmede, halv stødt for de slette Tanker om hendes Opdragelse og bemærkede saa spidst, hun formaaede, at hun naturligvis havde ment, at den unge Dame kunde faa hendes Værelse. Vel var det oprindelig Pige-kammer, men lige saa net udstyret som de andre Stuer. Friis havde ikke noget imod at

ligge paa Pulterkamret. Hun var ikke af Familje.

Peter gav sit Bifald til Kjende ved et taknemligt Blik til lille Friis. Derefter forhørte Fru Stark sig for en Ordens Skyld om Betalingen; og Sagen blev afgjort, som Friis havde foreslaaet. Det var ikke første Gang, tænkte hun, at Vorherre lod Fornuften raade og gav hende Medhold.

Næste Dag præsenterede Frøken Fanny sig for Familjen. Peter gik fra Stol til Stol, parat til at glatte og udsone enhver spids Bemærkning fra Mormoders Side, og viste en Ærbødighed, som faldt i god Jord.

Fanny gjorde et tiltalende Indtryk. Hun var høj og mørk. Et Par næsten sorte Øjne fremhævede hendes Ansigts blege Farve. Fra den høje Pande laa Haaret med en Skilning i Midten strøget tæt ned over Tindingen. Hun talte ikke mange Ord og bevarede overfor Peter et venligt, ligefremt og fortroligt Væsen, som intet havde at skjule. Hans blaa Øjne dvælede uafbrudt ved hende og læste ethvert Ønske af hendes Ansigt, medens hans Øjenbryn hævede sig i kjærlig Opmærksomhed.

At Peter nærede andre og varmere Følelser for Fanny, end det kunde forklares ved en broderlig Hengivenhed for hende, men at hun

kun var søsterlig overfor ham, blev mere og mere klart for lille Friis. —

Grunden til, at Peter var vendt tilbage til Kjøbenhavn, var den, at han nu havde udlært som Landmand. I de sex Aar, han havde været borte fra Hjemmet ovre paa Gaarden, havde han gjort al forefaldende Landbrugs-gjerning med, først som Elev og senere som Forvalter. Nu havde han opsagt sin Plads, og for sin opsparede Løn agtede han at blive i Hovedstaden, indtil han kunde faa sig en mindre Forpagtning opspurgt.

Naar dette var lykkedes, havde Peter tænkt at gifte sig, faa Børn, tjene Penge og blive anset som en dygtig og hæderlig Mand i det Sogn, hvori Vorherre havde i Sinde at slaa ham ned. Om Sommeren skulde hele Familien ligge paa Landet hos ham, Friis ikke at forglemme, drikke Fløde, spise Græssmør og bruge Bade, hvis det blev et Sted, hvor der var Vand.

Hvilken Opsigt vilde det ikke vække der paa Egnen, naar han havde Besøg af Antonius, som til den Tid sandsynligvis var et eller andet stort i Rangforordningen, hvis han da ikke blev en europæisk Berømthed, Skribent eller saadan noget lignende.

Alt dette udviklede han en Aften for Friis, der gjorde i Stand til The, medens han sad

paa Kjøkkenbordet og slog Hælene sammen ligesom i Drengaaarene. Friis saa' det hele i Perspektiv. Hendes Øjne straaledede ved Tanken om Høns og Ænder og tyk Fløde — ikke kjøbenhavsk Skummemælk med Skind i, der var Friis en Vederstyggelighed.

Peter lejede sig nu et Værelse i Nærheden af Hjemmet paa en fjerde Sal, medens Fanny fra den næste Maanedes Begyndelse tog fast Ophold i det stark'ske Hus. Her indrettede hun sig med sine Bøger i Friis's lille Værelse med den venlige Udsigt over Søerne og Morgensolens Smil ind ad Vinduet.

Peter mødte hver Dag til Maaltiderne. Skønt Fru Stark nødig vilde høre Tale derom, gik Cancelliraadinden dog ind paa, at der vistes ham den Opmærksomhed, at han fik Lov at bidrage for Kosten med en vis Sum om Maaneden. For Antonius's Skyld var man desværre nødt til en hel Del Ting, som Stoltheden ellers vilde have forbudt Én; — thi det var ikke ringe Beløb, som gik med til at holde den unge Mand standsmæssig.

Det var en Selvfølge at Antonius's Udvikling ikke maatte hindres i sin Frihed ved en altfor tidlig Stræben efter at tjene Penge. Enhver Tanke herom, der muligvis kunde arbejde sig frem under Friis's Kappestrykke, blev enten

ikke forstaaet eller kvalt i Fødselen med et Blik.

Blide Kaar og en kjærlig Pleje af saa mange kvindelige Hænder, som muligt, var en nødvendig Betingelse for hans Aands frodige Væxt. At tvinge tysk Grammatik eller franske Gloser ind i gjenstridige Drengenhjerner var en Lod, som Skjæbnen tildelte dem, hvem den mente det ilde; men havde Skjæbnen ikke tvertimod, lige fra Antonius gik med Knæbenklæder, altid vist sine gode Hensigter med hans Tilværelse? —

Da de første Studenteraar vare overstaaede, havde Antonius faaet mere Smag for aandelig Virksomhed. I Studenterforeningen var han nu en mindre hyppig Gjest. Desto oftere saas han ved Udlaanstiden i de offentlige Bibliotheker, hvorfra han bar store filosofiske og historiske Værker med sig hjem.

Forordene læste han omhyggelig igjennem. Naar han da bestemte sig for at læse selve Bogen, kunde ingen være mere samvittighedsfuld i at søge fuld Forstaaelse af Indledningens allervanskeligste Steder. Antonius læste med megen Iver Resultaterne uden just at lære dem. Men Bevisførelsen, som fulgte efter, rummede

ikke tilstrækkelig Næring for hans Aand. Dem sprang han derfor over, saa meget mere som hans livlige Fantasi i Reglen gjorde dem ganske overflødige.

Antonius havde den Ejendommelighed, at han hyppig skiftede Mening selv om de allerhøjeste Spørgsmaal. Han var tilbøjelig til at bekjende sig til den Aands Standpunkt, hvis Værker han sidst havde bladet i, og derved fremkom hyppig de mærkeligste Omsving.

Et Standpunkt var der dog, som han urokkelig holdt ved — én Overbevisning, som han stedse nærrede med Varme.

Aldrig tvivlede Antonius om, at han var sat i Verden med den Bestemmelse at drage Menneskeslægten et eller flere Skridt tilbage ad det Skraaplan, hvorpaa den uimodsigelig var begyndt at rulle frem.

Antonius's Omgang og Studier havde ført ham til den Erkjendelse, at det meste af, hvad der for Øjeblikket rørte sig i den rullende Menneskehed, var ormstukket. Ingen Følelser var ægte. Forstandens Værk var tomt, og navnlig var det sørgeligt at se, hvor liden Viljekraft Slægten var i Besiddelse af.

Paa disse Omraader var der virkelig en Del at udrette for en højt begavet Mand, der forstod at drage Mængdens Øre til sin Mund —

en Slægtens Opdrager, der talte gjennem Viden-
skab, Kunst og Literatur.

Dette og meget andet agtede Antonius at virke som sit Livs Opgave. Derfor delte han Fremtiden ind i Perioder, hvoraf hver var helliget til sit bestemte Omraade. Én af dem var bestemt til politisk Virksomhed eller — hvad man kunde kalde den personlige Indvirkning paa Masserne, og han var til Tider ikke ganske fri for at udmale sig en Fremtid som Martyr eller Stifter af en helt ny Religion.

Antonius mente, at Aandens Udvikling krævede den allerstørste Frihed. Alt Arbejde med en bestemt Plan maatte forkastes. Derved begrænsede man sig kun og risikerede at gaa glip af netop de Bøger og den Underholdning, som kunde have gavnet Én mest.

Det gik med Pligtarbejde som med Tid og Klokkeslet. De var Fjender af Aandens Frihed. Dertil burde Skomagere og Skræddere tage Hensyn, ikke den, som i sig følte Evner til at føre Slægten frem mod — ja mod et eller andet Maal, som han nærmere skulde meddele, naar han var bleven ganske klar derover.

Antonius valgte derfor intet bestemt Studium, men flagrede som en Bi fra Bog til Bog for at suge ud den Honning, der var at finde.

Samtidig gav han sig af med at studere Mennesker. Naar han havde funden et interessant Exemplar, sparede han ikke paa sin Omgang. Det var forbavsende, saa hurtig han kom til Bunds i et Menneske — helt indenfor Vesten; ja Antonius antog langt snarere, at Folk handlede i Modstrid med dem selv, end at han skulde have set fejl.

Antonius tog sig i Begyndelsen meget af sin Broder, for hvem den store By, som han ikke havde set saa længe, næsten var fremmed. Men snart opdagede han, hvilket beklagelsesværdigt Standpunkt Peter stod paa i ren menneskelig Henseende, og overlod ham derefter mere til sig selv.

Peter tænkte paa, hvad Ting kostede, og beregnede, om noget betalte sig i Forhold til det Arbejde, som ofredes derpaa. Saa tænkte han ogsaa paa Klokken og var præcis til Spisetiderne.

Peter kunde ikke forstaa, at gode Borgermænd var Filistere, og indsaa ikke, hvad nedværdigende der var i at sælge Smør. Peter blev begejstret, naar han talte om Fædrelandskjærlighed. Han havde ofte ondt af lille Friis og gik undertiden i Kirke.

Skjønt Peter saaledes i alle Maader maatte kaldes et Hverdagsmenneske, havde han allige-

vel Tro til Fremskridt og Frihed i Samfundet. Det troede Antonius selvfølgelig ogsaa paa; men det maatte naturligvis føres igjennem i det store, ved Geniernes Magt. Hvor latterligt at tro, at man kunde opnaa noget stort ved at virke i det smaa! — Skred maaske, for at tage et Exempel, Verden frem i Frihed og Lykke, fordi en Malkepige blev mere oplyst, eller fordi en Husmand nu fik mere ud af sin Jord? — Maatte det dog ikke være og blive en overlegen Aand fuldkommen ligegyldigt?

Omend Peter ofte maatte undre sig over den store Forskjel mellem ham og Antonius, følte han dog ligesom i Drengesaarene en levende Beundring for sin yngre Broder, saa' tillidsfuldt op til ham og ærgrede sig over, hvor vanskeligt det ofte kunde være for andre at følge ham i hans Tankegang. —

Frøken Fanny havde fra lille Pige haft Smag for Læsning og sværmet for alt, hvad der stod i Forbindelse med Bøger og aandelig Gjerning. Da Peter kom over paa hendes Faders Gaard som en rigtig Kjøbenhavner, der knap kunde skjelne mellem en Stud og en Ko, tog hun sig af ham og gav ham den første Undervisning i det landlige Livs Begyndelsesgrunde.

Han fortalte hende til Gjengjæld forunderlige Ting om Hovedstaden, der altid havde staaet i en Taage for hendes barnlige Fantasi. Med Varme talte han om sin Broder, som engang vilde drive det til noget stort. Han var et Geni, og saadan En behøvede ikke at bestille noget og blev altid til noget alligevel.

Antonius var den af Byens Mærkværdigheder, som hun næsten havde længtes mest efter at se. Han var Student og levede altsaa et ubudent Herreliv i Aandernes Rige og plejede rimeligvis Omgang med mange store, geniale Mænd i Studenterforeningen.

Ved Fru Starks Middagsbord var Fannys Plads ligeoverfor Antonius. Naar hun med sine sorte Pupiller i det blaalighvide pludselig saa' op paa ham for lige saa hurtig at slaa Blikket ned igjen, gav det et Sæt i ham. Det var første Gang, han havde Lejlighed til at være sammen med en ung Pige.

Han betragtede hende nysgjerrig, lærte snart at holde hendes Blik fast, naar det hastig berørte hans; han smilede ofte til hende og trykkede hende i Haanden efter Maaltiderne.

Familjen var ikke forvænt med Opmærksomhed fra Antonius's Side, og opdagede derfor snart hans vaagnende Interesse for den unge Dame. Cancelliraadinden lovede sig selv at holde skarpt

Øje med Frøken Fannys ugenerte Tilnærmelser til hendes Antonius. Peter derimod glædede sig over, at hun sympathiserede saa godt med hans yngre Broder. Maaske var hun, naar alt kom til alt, lige saa begavet som han.

Det, som Fanny især fandt saa smukt ved Antonius, var det Smil, som han engang imellem havde — saa overlegent og alligevel saa kjærligt, saa satirisk og alligevel saa godmodigt, saa — Fanny kunde ikke nær forklare sig, hvad hun mente — men i al Korthed saa smukt og aandrigt.

Friis gik omkring og syslede, medens hun brugte sine Øjne og sukkede ved sig selv. Var Peter da saa blind, at han virkelig ikke kunde se, hvad dette vilde ende med? —

For nogen Tid siden havde Antonius sat sig ind i Søren Kierkegaards Skrifter. Blandt disse havde »Forførerens Dagbog« især optaget ham. Saadan en Person var nederdrægtig, ganske vist, men storartet. Ikke at Antonius trængte efter at følge Exemplet; men det havde forbavset ham, at der kunde være saa meget ved en Kvinde at lægge Mærke til, som dér stod skrevet om.

Nu fandt Antonius den ønskeligste Lejlighed til at anstille daglige Experimenter. Han vilde anspænde sin Iagttagelsesevne og gjøre

Notitser, og kanske vilde han skrive en Bog derover, som skulde vække endnu mere Opsigt end Kierkegaards.

Antonius var nu med ét bleven selskabelig. Efter Middag, naar Cancelliraadinden blundede i Lænestolen ved Vinduet, medens Lygterne tændtes paa den anden Side Peblingesøen, satte han sig hen paa en Puf ved det andet Vindue lige overfor Fanny.

Han fortalte hende om Studenterlivet — og hun tvivlede ikke om, at det var rosenrødt. Han meddelte hende sine Tanker og Brudstykker af sin Læsning — og det var guddommeligt.

Lille Friis gik frem og tilbage og puslede ved Chiffoniéren, ved Syskrinet og mange mærkelige Steder. Naar Antonius rømmede sig og saa' sig om med et utaalmodigt Blik, gav hun sig ivrig til at lede efter et eller andet og mumlede, at hun ikke kunde begribe, hvor det var blevet af. Derefter forsvandt hun uden at have fundet noget.

En Dag inviterede Antonius Frøken Fanny med ind paa sit Værelse ud til Haven for at vise hende nogle Bøger og tale mere ubemærket. Fra dette Øjeblik satte Fanny sig i Hovedet, at de var bestemt til at følges ad Livet igennem.

Det blev snart en daglig Vane. De sad hver paa sin Side af Skrivebordet, som støttede op til Karmen af det brede Kvistvindu, hvorfra man kunde se Lygteskinnet paa den modsatte Side af Søen spejle sig i Vandet i lange, glimtende Lysstriber.

Naar han, lænet tilbage i Stolen, med begejstret Blik læste et af sine Yndlingsdigte op for hende eller et Brudstykke af en filosofisk Forfatters Værk, saa var der ikke Tale om, at hun hørte eller forstod en Tøddel deraf. Med Albuerne paa Skrivebordets Kant og Haanden knuget mod Kinden, saa' hendes sorte Pupiller kun hans Ansigt — og naar han fangede et Glimt af hendes Blik, blev han lidt forlegen over det Lysskjær, som stod af hendes attentionaarige Begejstring.

Han udviklede for hende sin Mening om Kvinden og hendes Forhold til Manden. Fanny blev bedrøvet, da hun hørte, at hun var underlegen saavel i Aandsevner som i legemlig Styrke. Men hun blev atter glad, da hun fik at vide, at Manden var for ædel til at benytte sig deraf, og som en ridderlig Gave fra den stærkere tværtimod burde stille hende som sin Lige, ja i visse Henseender se op til hende, for Exempel i alt, hvad der vedrørte Følelsen.

Heller ikke sin Mening om Kjærlighedens Natur og Væsen vilde han dølge for hende. Hvor gjerne hun end hørte derpaa, syntes hun dog, at det var et meget delikat Spørgsmaal at komme ind paa og følte sig rød helt op under Haaret.

Saadan noget havde hun aldrig hørt før; men det forholdt sig naturligvis saaledes. Hvem kunde ane, at man forelskede sig netop i den, som havde de Egenskaber, man selv manglede, for at Slægten, det vil sige Børnene, kunde blive saa fuldkomne som muligt.

Én, der var fejj, burde altsaa have Én, som var modig. Saa var det heller ikke umuligt, at Én, som var genial, kunde blive indtagen i Én, som desværre følte, at hun var en Gaas. Intet var saa galt, det kunde dog blive godt for noget. En mørk fik en lys — og den, som havde en lang Næse, saadan som Antonius, burde have Én med en stump Næse — for Exempel som Fannys.

Hun sammenlignede sine og Antonius's Egenskaber. Naar der var et enkelt Punkt, som ikke vilde passe, søgte hun alvorlig at forandre sig. Saa lykkelig en Tid havde Fanny aldrig haft. Hun tvivlede ikke længere paa, at hun elskede Antonius.

Et Par Maaneders Tid gik hen, og i den forandrede Antonius sig. Han havde ikke længere Tid at sidde og tale med Fanny i Mørkningen efter Middag, og det blev sjældnere og sjældnere, at han bad hende med ind paa sit Værelse. Tidligere havde han aldrig manglet Stof til deres Underholdning. Nu hændte det, at han spurgte hende, hvad de skulde tage sig for eller tale om. Naar han læste for hende, var det ikke med den gamle Begejstring. Det varede noget, inden han kom i Aande, og han brød tidlig af med at se paa Uret og sagde, at han havde noget at bestille. Undertiden var han ligefrem gnaven.

Fanny generede sig for at spørge, om der var et eller andet, som pinte ham, eller om han maaske arbejdede paa et stort Værk. Hun blev mere og mere bedrøvet, og det kneb med at lære Lektierne til næste Dag. Hun sad og faldt i Tanker. Naar hun kom ind til Thebordet om

Aftenen, lagde lille Friis ofte Mærke til, at hun havde grædt.

Antonius havde faaet fat paa et gammelt filosofisk Værk om Martyrer og Asketer. En god Ven, der studerede Theologi, havde trængt ind paa ham for at bevæge ham til at læse den. Næppe var Antonius kommen til Ende med den temmelig vidtløftige Indledning, førend han fattede den Beslutning ikke at standse, før han havde naaet det »Finis«, som med mange stilfulde gothiske Sving stod paa Bogens sidste Blad.

Antonius svigtede nu hele sin tidligere Lektüre om Forholdet mellem Kvinden og Manden. Kjærlighedens Begreb interesserede ham ikke mere. »Forførerens Dagbog« laa snart støvet paa Reolhylden mellem et latinsk Lexicon og nogle gamle Collegiehæfter, medens det nye Testamente og Mose Lov blev trukket frem, omhyggelig støvede af og kom til en hidtil ukjendt Hæder og Værdighed paa selve Skrivebordet, Side om Side med Martyrerne og Asketerne. Antonius tænkte nu kun paa Apostle og Kirkefædre og talte om Kristendommens oprindelige uforfalskede Aand. Antonius saas aldrig mere i Kirke, men en Gang imellem tog han i Skoven for at holde Andagt i den rene Natur. Han talte om Katholicismen og flød

over af Begejstring for de hellige Mænd og deres selvplageriske Tilværelse, og han var ikke langt fra at beklage, at der ikke fandtes en Ørken i hans umiddelbare Nærhed, hvor han kunde tage ud og faste eller leve af Græshopper og klæde sig i Kamelhaar.

Antonius fattede den Beslutning, at han vilde tilbringe sit Liv i Cølibat og i det hele taget kæmpe den gode Strid mod Kjødet og dets Anfægtelser. Til en Begyndelse aflod han at komme Sukker og Fløde i Kaffen og Theen, forsagede lille Frijs's delikate Smaakager, som serveredes til Eftermiddagskaffen, forsmaaede Schweitzerost og andet Paalæg og drev det saa vidt i Retning af Bodsøvelser, at han hveranden Aften læste højt for Cancelliraadinden i »Gudelig Læsning for rette Kristne.«

Familjen saá med Sorg paa, hvorledes Antonius havde tabt Appetiten. Dette i Forbindelse med hans tiltagende Pirrelighed, tydede Cancelliraadinden som uheldvarslende Tegn paa en fremrykkende Sygdom og plagede ham daglig, om at sige, »hvor han havde det«.

Fanny, som ogsaa syntes at tabe sig Dag for Dag, viste han nu en kølig Ærbødighed og betragtede hende med mismodige, forsagelsesfulde Blikke, som hun aldeles ikke forstod.

Der herskede derfor almindelig Misstemning i det stark'ske Hus. Cancelliraadinden og Fru Stark talte hver Aften i Enrum om Antonius's sørgelige Tilstand. Fanny græd sig i Søvn om Natten over hans forandrede Adfærd og Erindringen om den svundne lykkelige Tid. Peter pinte sig ved Maaltiderne med at spekulere over Fannys Sørgmodigheder og vidste ikke hvad han skulde finde paa for at aflokke hende et Smil. Da han tilsidst maatte opgive det, stirrede han bedrøvet ned i Suppen eller skar Kjødet itu med en unaturlig Kraft, medens Blikket af og til, naar han puttede en Bid i Munden, fór op til Fannys Øjne og atter hurtig tilbage. Lille Friis, som opdagede Retningen af hans Blik, sørgede paa hans og alle de andres Vegne. Undertiden var hun spids overfor Fanny og gjorde forblommede Hentydninger til fordringsfulde Pigebørn, der let kunde komme til at sidde over — Ord, som Fanny ikke forstod og derfor bleve aldeles uden Virkning.

En Dag havde Familien spist senere til Middag end sædvanlig. Man havde ventet paa Antonius, og den kogte Rødspætte dampede allerede paa Bordet, da han med et livstræt Udtryk om Munden traadte ind ad Døren. Fanny betragtede ham med sine sorte Øjne; men han saa intet udenfor sig selv og spiste sin Vælling,

der havde staaet paa Ovnens og trukket Skind, med ophøjet Ro. Der hørtes ingen anden Lyd under Maaltidet, end naar Gaflerne bevægede sig mod Tallerkenene og Cancelliraadindens Gummer mod hinanden under Tygningen.

Da de havde rejst sig fra Bordet, blev Antonius imod Sædvane siddende inde i Stuen og nød sin Kaffe, medens Cancelliraadinden fik sit Eftermiddagsblund henne ved Vinduet, og Fanny satte sig til at brodere paa sin Plads ved det andet Vindu. Lille Friis var i Køkkenet. Man kunde høre hende vaske op, og Fru Stark havde som sædvanlig lagt sig lidt paa Sengen i Sovekamret. Antonius trommede sagte med Fingrene paa Bordtæppet. Ingen talte, og Uret paa den gammeldags Kommode fra Empiretiden dikkede lystig.

Saa rejste Antonius sig og gik hen og satte sig paa den lille Puf overfor Fanny, hvis Hjærte gav sig til at banke af Glæde. Havde han atter forandret sig, og skulde den lykkelige Tid igjen begynde? —

Antonius gav sig til at dreje paa hendes Broderesax, saá hen til Cancelliraadinden, som nikkede i Lænestolen, og begyndte:

— Det er længe siden, vi har talt sammen, Fanny. —

— Ja — mente Fanny — det er over en Uge siden — tror jeg nok, — tilføjede hun.

— Det er heller ingen Nytte til — sagde han videre.

Det varede noget, inden hun kunde faa et Svar frem i en rolig Tone:

— Hvorfor det? —

Antonius blev forlegen.

— Aa, man kommer ingen Vegne. —

Fanny rettede sig i Sædet og saá paa ham over Sytøjet.

— En Kvinde kan aldeles ikke forstaa en Mand. De er altfor forskjellige. —

— Der er da mange, som lever lykkelig sammen alligevel — sagde hun frygtsomt.

— Det tror jeg ikke — han rejste sig op — Jeg gifter mig nu aldrig! —

Fanny kom til at stikke sig med Naalen i Fingeren. Det gjorde virkelig saa ondt. Hun fik Taarer i Øjnene.

Antonius følte, at han havde gjort sin Pligt Dersom hun, hvad han troede at have opdaget i den sidste Tid, var forelsket i ham, maatte han strax berøve hende ethvert Haab. Man burde ikke sætte unge Piger Fluor i Hovedet. Livet var saamænd tungt nok alligevel, følte Antonius. Han gik langsomt hen over Gulvtæppet og skød den ene Skulder lidt i Vejret,

som han plejede. Hun saá langt efter ham. Derpaa bøjede hun Hovedet over Sytøjet og græd, men passede paa, at ikke Cancelliraadinden kunde høre det.

Det var næsten helt mørkt, da Gangdøren blev lukket op, og hun kjendte Peters stærke Skridt i Entréen. Cancelliraadinden vaagnede ved Lyden, hørte, hvem det var, som kom, og rejste sig for at fortsætte sit Blund inde i Sovekamret, uforstyrret af Peters Tale. I Forbigaaende berørte hun Peters Kind med sin Haand og sagde:

— Godaften, lille Peter! —

Efter i flere Maaneder forgæves at have set sig om efter en mindre Forpagtning, var det idag endelig lykkedes ham at træffe Aftale om en saadan. Han kom lige nu inde fra Byen, hvor han efter et Avertissement i Avisen havde opsøgt en Baron, som ejede en mindre Gaard i Jylland. Ved et Glas gammel Madeira og en fin Cigar, hvortil Peter aldrig havde smagt Magen, var det hele foreløbig bleven ordnet, og Peter havde lovet at stille Cautionen med det første. De havde talt om Køer og Mejeri og Vinterfoder til Baronens sex Stadsheste. Han havde spurgt, om Peter var gift, og raadet ham til at gifte sig snarest muligt. Der kom en ganske anden Orden i Tingene; man fik meget

mere ud af Bedriften, naar man havde en fornuftig Kone, der var lidt kjendt med Landhus-holdning, end naar man havde en Husholderske til at ødsle med Æg og Mælk og Fløde. Saa-dan Noget havde ingen Interesse af Driften. Peter havde smilet og nikket betydningsfuldt, saa Baronen maatte forstaa, at han var paa gode Veje.

Paa Hjemvejen havde Peter gaaet og over-tænkt, hvorledes han vilde sætte alt dette fornuftig og praktisk ud for Fanny, som jo var opdragen paa Landet, og saa mente Peter, at Øjeblikket maatte være kommet til at byde hende sin Haand og en tarvelig Fremtid.

Peter havde netop gjort Regning paa at træffe hende i Mørkningen. Cancelliraadinden var forsvunden, og Lejligheden udmærket. Peter havde i Forvejen udtænkt alt, hvad han vilde sige, og hvad hun vilde svare og vidste paa en Prik, hvordan han skulde begynde.

Da han nu gik hen imod Fanny, havde han mærkelig nok pludselig glemt det hele. Hun rakte ham ikke Haanden, og det var lige akkurat, at han kunde høre hende sige Goddag. Hvad var der dog i Vejen?

Et Par Omdrejninger gik Peter op og ned ad Gulvet og rømmede sig. Saa satte han sig paa den samme Puf, som Antonius nylig havde

rejst sig fra. Han tog den samme Broderesax og legede med, medens Fanny ivrig var beskjæftiget med at sy. Han saå en Taare trille ned. Herregud, saa hun græd!

Peter tænkte ikke længer paa alt det, som han vilde sige. Han tænkte kun paa at trøste hende. Han greb hendes Haand imellem begge sine og saå op paa hende med et spørgende Blik. Først vilde hun trække Haanden til sig, men derpaa lod hun Sytøjet falde ned i Skjødets, bøjede den anden Arm om sit Ansigt, lagde Hovedet mod Bordet og hulkede.

Peter trykkede hendes Haand, klappede hendes sorte Haar, og tilsidst bragte han det saa vidt, at han fik hende til at tale.

Hun elskede Antonius.

Det gav et Ryk i Peter, men han sagde intet.

Antonius havde talt saadan og saadan, og hun kunde ikke udholde det for Sorg.

Peter rystede paa Hovedet og kunde heller ikke udholde det for Sorg, men han lod sig ikke mærke dermed.

Antonius var hendes Lykke. Hun tænkte kun paa ham; hun havde troet, at han vilde have hende, og været saa glad — og nu var hun saa bedrøvet.

Peter var ogsaa bedrøvet. Hvor det lignede ham at gaa saadan hen i Vejret og bilde sig ind, at hun brød sig om ham paa anden Maade end som en Broder. Det var jo klart, at hun maatte forelske sig i Antonius, som var lige saa begavet som hun selv og mere til. Hvor kunde Peter nogensinde tænke, at han var god nok til hende. Den Tanke pinte ham inderst i Hjærtet; men det kunde jo ikke nytte; man var kun den, som man var; og de var bare blevne ulykkelige sammen. Men hvorfor vilde Antonius da ikke have hende? — Peter kunde dog ikke tænke andet end, at hun maatte være ham værdig. Hvor det var sørgeligt alt sammen.

Peter trøstede hende paa det bedste, med alle de Ord, han i Hast kunde finde, og samtidig trøstede han sig selv; men det vidste hun ikke. Han lovede at være en Broder for hende og bad hende om ikke at dømme Antonius for strængt. Det havde saamænd aldrig faldet Antonius ind, at hun nærede saadanne Følelser; ellers havde han naturligvis ikke givet sig saa meget af med hende, naar han dog ikke vilde have hende til sin Kone. Hun maatte huske paa, at Antonius var anderledes end andre Mennesker.

Da Fanny endelig havde tørret sine Øjne og var kommen nogenlunde til Ro, sagde Peter Farvel og gik ud, medens lille Friis begyndte at dække Thebordet.

Peter gik en lang Tur rundt om Søerne for at trække frisk Luft og faa sig sundet lidt paa alle disse nye Tanker.

Saa blev der altsaa ikke noget af det Giftermaal. Han skulde aldrig blive andet for Fanny end en Broder. Det var naturligvis ikke saa lidt, men han vilde dog hellere have haft hende til Kone. Nu kunde han jo nok indse, at det aldrig havde gaaet.

Og Baronen, som havde talt saa meget, om at han maatte gifte sig — og Peter, som havde nikket og smilet, saa Baronen i det mindste maatte tro, at han var forlovet. »En Kone kan man sku sagtens finde i disse Tider« — havde Baronen sagt — »en dygtig Mejerske, det er værre; dem er der Dyrtid paa«.

Hvor skulde Peter nu finde en Kone, som han var god nok til, og som da ogsaa var god nok til ham; Én, som ikke vilde sidde paa Stads med Hænderne i Skjødets, men tage Haand i selv — og saa maatte hun jo rigtignok helst have lidt Dannelse for Familjens og Antonius's Skyld.

Peter havde gaaet længe paa Sortedams-dosseringen uden at møde et Menneske. Nu saå han, der kom to gaaende ham i Møde, en Herre og en Dame. En lille Grævlingehund kom vraltende foran og snusede indunder Tjørnehækken, der løb langs Villahaverne. Da den var naaet hen til ham, bjæffede den. Han kjendte den strax paa Røsten og vidste, hvor den hørte hjemme; det var altsaa Grønthandleren i Gjenbohuset med sin Datter Josefine Ulrika, som spaserede deres Aftentur og nu kom gaaende ham i Møde.

Peter var fra Barndommen vant til at kalde Hr. Jespersen Grønthandler; men det var rigtig nok længe siden, han havde været det. Forretningen havde han afstaaet og ejede nu hele det firetages Hus, hvori han og Familjen fra Kjælderen var avanceret op til første Sal allerede for flere Aar siden. »Jespersen, Particulier« stod der nu paa hans Dørplade.

Peter mindedes sit Barndoms Sværmeri for Josefine Ulrika. Det var en lykkelig Tid dengang. Den laa i Skygge langt tilbage, naar han tænkte paa den og nu efter sin Hjemkomst betragtede Butiken og de nye Beboere. Ofte havde han kigget over til første Sals Vinduer, hvor Josefine Ulrika, der nu var bleven voxen, sad og broderede, naar han kom gaaende hjem

for at spise. Et Par Gange havde han mødt hende paa Gaden og hilst. Hun havde nikket og set paa ham med sine varme blaa Øjne. Hvorfor han aldrig havde standset og talt med hende, var ham ikke ganske klart. De var jo voxne nu begge to; men alligevel var han bange for at minde hende om gamle Dage. Det var sandelig ikke, fordi han holdt sig for god; men der var noget spørgende i hendes Blik, som han nødigt vilde svare paa.

Peter havde aldrig glemt Josefine Ulrika; kun syntes han, at han holdt mere af Fanny. Efter sin Hjemkomst greb han sig i at sammenligne dem med hinanden. Og mærkeligt nok, saa ofte han saadan for sig selv gik og tænkte paa den ene, dukkede altid den andens Billede frem i Baggrunden.

Nu da han saa hende komme gaaende i Møde, var det, ligesom om Fanny, der ikke længer kunde blive hans, traadte helt tilbage i hans Tanker, medens den gamle lykkelige Tid, da han og Josefine var Legekamerater, pludselig stod lyslevende for ham og bredte sig i Forgrunden.

Peter syntes, at det næsten var som et Fingerpeg af Skjæbnen, at han skulde møde Hr. Jespersen og hans Datter denne Aften, da

han netop gik og spekulerede paa, hvor han skulde faa sig en Hustru fra.

Peter forestillede sig i Tankerne, hvorledes Peter Stark og Josefine Ulrika Jespersen vilde tage sig ud paa et og samme Visitkort. Han tænkte paa, hvad Cancelliraadinden vel vilde sige til en saadan Forbindelse, og et Øjeblik forekom det ham ganske umuligt.

Men pludselig strammede Peter sig op. Nu skulde han jo rejse over til Jylland igjen, og naar han ikke kunde faa den, som han vilde have, saa kunde Ingen fortænke ham i, at han tog den, han kunde faa. Og Josefine Ulrika vilde være glad ved at faa ham. Det var jo det, som han havde læst i hendes Øjne, og derfor havde han undgaaet at tale med hende.

Peter spaserede to Gange op og ned ad Dosseringen, stadig hurtigere — og stirrede lige ud for sig, som han plejede, naar han gik og tænkte. Og da Peter havde naaet Enden for anden Gang, havde han fattet den Beslutning, at han vilde fri til Josefine Ulrika. Det skulde være uden Opsættelse; for imorgen havde han vist ikke Mod. Kanske han kunde bruge de samme Ord, som han havde udstuderet, da han gik hjem fra Baronnen. Det var altid rart at være klar over det væsenlige.

Da Peter kom hjem i Gaden, saá Friis, der netop stod i Vinduet og stirrede efter ham, at han gik over i Gjenbohuset, og kunde slet ikke begribe, hvad han vilde der.

Næste Dag forlangte Peter en Samtale med sin Moder. Da de en halv Times Tid efter kom ud fra Sovekamret, var Fru Stark ganske rød i Hovedet og forgrædt. Peter saá flov og bevæget ud, trykkede i Forbigaaende Friis i Haanden ude i Entréen og gik sin Vej.

Inde i Dagligstuen bragte Fru Stark Familien den Meddelelse, at Peter var bleven forlovet med Frk. Josefine Ulrika Jespersen, hvorefter hun ikke længer kunde bevare sin Fatning.

Cancelliraadinden blev bleg og takkede sin Gud for, at hun netop sad i Lænestolen, da hun ellers vilde være styrtet om. I den første halve Time var hun tavs. Først da der blev Tale om at invitere den unge Pige op, for at man kunde lære hende nærmere at kjende, erklærede Cancelliraadinden bestemt, at hun ikke behøvede at være til Stede ved denne Familjefest, da hun meget vel kjendte Frøken »Rikkens« — eller hvad det var hun hed — Ansigt fra Vindusruden, hvor det altid var plantet og nys-

gjerrig forfulgte hende ned ad Gaden. Efter denne Erklæring svævede den gamle Dame med Lommetørklædet for Munden — et ubedrageligt Kjendetegn paa hendes Sindsoprør — ind i Sovekamret og gik til Ro midt paa Eftermiddagen.

Antonius derimod erklærede med et roligt Smil, at han ikke havde noget imod at stifte personligt Bekjendtskab med den Familje, hos hvem salig Maren plejede at købe de Gulerødder og andre Urter, som han, Antonius, i sin Barndoms glade Dage havde nydt i Suppe eller Fricassé.

Friis forstod ikke længer Tilværelsens Love; men hun lovede Peter, at om ingen Anden vilde, skulde hun nok være god mod Josefine Ulrika. Hun syntes rigtig godt om hendes beskedne Væsen. Men for Resten havde Friis dog tænkt sig noget helt andet med Peters Fremtid. Hun vilde ikke nævne Nogen; men der var en vis Person, som hun altid havde tænkt, at en anden Person vilde gifte sig med.

Da Peter ærlig betroede hende, hvorledes det hele hang sammen, blev lille Friis saa bedrøvet, at hun gav sig til at græde. Det gjorde hende ondt for Peter, og Fanny havde hun gjort Uret. Peter laante hende sit Lommetørklæde og kunde ikke lade være at trykke et Kys paa

Friis's trofaste Pande; hun vaagnede ligesom til Besindelse, fór forfærdet ud i Kjøkkenet og gav sig til at skylle nogle rene Tallerkener af, som laa paa Bordet.

Fanny blev ogsaa forbavset over, at det var kommet saa pludseligt. Da hun ønskede ham til Lykke, maatte han skynde sig med at tale om noget andet for ikke at fortælle den rette Sammenhæng.

Friis benyttede den første, den bedste Lejlighed til at vise Fanny sin kjærlige Opmærksomhed, og det varede ikke længe, før ogsaa dette Medlem havde sluttet sig til Friis's Kreds af Fortrolige. Hun raadede Fanny til at flytte bort, skjønt hun selv vilde komme til at savne hende meget.

Fru Stark mistede derved en væsenlig Del af sine Indtægter. Hun broderede og syede af alle Kræfter, og trods Friis's energiske Forestillinger tog hun Nætterne til Hjælp for at tilfredsstille de Herrer Knap & Stingberg, der stod i Skattebogen for 20,000 Kr. hver. Men nu maatte ogsaa Cancelliraadinden bøje sig for den haarde Nødvendighed. Familien begyndte at knappe af paa Udgifterne, navnlig til Vask. Friis fik ogsaa knappet af i sin Løn, efter Cancelliraadindens Opfordring, i Betragtning af alt det gode, hun i saa mange Aar havde nydt

hos Familien, hvilket et Tyende ikke noksom kunde paaskjønne. Hun maatte takke sit Herskab for, at de om halvandet Aar havde beholdt hende saa længe, at hun kunde søge Legat for lang og tro Tjeneste, foruden at Familien altid havde betalt Lægehjælp og Apothekervarer for hende, hvad den efter Tyendeloven slet ikke var forpligtet til. Da Friis, dirrende paa sit lyse Hoved, oplyste, at hun i alle de Aar aldrig havde haft Lægehjælp, kun ligget af Gigt og Tandpine og selv betalt alle de Kamfer- og Pimpenilledraaber, som hun havde brugt, kom Antonius hende til Hjælp med sin gode Hukommelse. Efter denne Tort rejste Cancelliraadinden sig, sejlede ind i Sovekamret og gik til Ro for Resten af Dagen.

Fru Stark var død. Hendes svage Bryst havde ikke i Længden kunnet taale at bøjes over Broderirammen. De Herrer Knap & Stingberg viste deres Anerkjendelse af hendes sjælden dygtige og propert behandlede Arbejde ved at sende en Guirlande med hvide Atlaskesbaand, hvorpaa der i sorte latinske Bogstaver stod »Farvel«.

For anden Gang opløstes Familjen Stark. Cancelliraadinden, som havde en Livrente efter sin længst afdøde Mand, søgte og fik et Legat for Enker af den bedre Handelsstand. Med Legatet fulgte en Fribolig ude paa et Hjem, hvor nogle gamle Lindetræer og en vel vedligeholdt Have forhøjede Livets Værdi for henved hundrede gamle og svagelige Damer.

Friis havde faaet Legatet for lang og tro Tjeneste, som man hverken kunde leve eller dø af. Med Tilladelse af Bestyrelsen for »Trøstens Bolig« flyttede hun ind hos sin gamle Tante paa Stiftelsen.

Efter sin Moders Død maatte Antonius undvære adskillige af Livets Behageligheder. Han flyttede ud paa Østerbro i et lille Værelse paa fjerde Sal og levede foreløbig af de Penge, han havde faaet udbetalt i Arv efter sin Moder.

Antonius tilbragte sin Tid med alvorlige og indgaaende Studier over Menneskets og Naturens indre Væsen og deriblandt særlig over et af de mere fremtrædende Produkter, nemlig Antonius. Han studerede Literaturens Hovedværker hjemme paa sin Sofa og reflekterede over dem, naar han gik sine Spasereture. Paa Mandtalslisterne og i Vejviseren oplystes det, at han studerede Jura. Det var i hvert Fald ikke nogen udtømmende Betegnelse, eftersom Christian den Femtes danske Lov var og blev det eneste juridiske Værk, som fandtes i hans Reol.

Ofte bestemte han sig til ved Siden af sine friere Studier at tage alvorlig fat paa Retsvidenskaben; men han naaede sjælden længere end til at lægge en meget omhyggelig og sindrig Plan for Læsningen med en nøjagtig Timeinddeling og alt øvrigt til Planer henhørende. Saa kaldte de frie Studier ham atter tilbage med Vanens og Sympathiernes uimodstaaelige Magt.

Antonius hørte paa Grund af sin alsidige Benyttelse af Tiden til de Mennesker, som ikke have Tid til nogen Ting. Altid hastede han

afsted. Folk, der mødte ham, tænkte at det var en energisk ung Mand, der skyndte sig til sit Arbejde; men der var ogsaa dem, der skimtede Aandens frie Lys paa hans Pande og anede et genialt Menneske, der var i Færd med at bringe det til noget stort.

Tiden løb imidlertid mærkværdig hurtig, aabenbart hurtigere, end det var Skik og Brug eller ansaas for passende i gamle Dage, i Cancelliraadindens Ungdomstid. I over fem og tyve Aar havde Antonius ført sin Tilværelse, uden at man kunde sige, at han havde udrettet noget saa stort, at det stod i Forhold til hans medfødte Begavelse. Det var tydeligt, at alle Frugterne maatte findes som en Kjærne i ham selv, da han altid kun havde arbejdet paa sin egen indre Udvikling.

Naar Antonius saa' hen til sine Samtidige fra Skolen og det første Studenteraar, hvor var de saa henne allesammen? —

En var Præst i Grønland. En anden var Doktor i Mathematik, men var ikke destomindre gift og havde Tvillinger. En tredie var Oste-Grosserer og havde svunget sig op til femten Tusind om Aaret fra en ussel Begyndelse med Lager i en Bagkjælder paa Kristianshavn. Saa var der ogsaa Peter, som stod sig rigtig godt og for nylig havde faaet sig en Datter, der for

at formilde Cancelliraadinden var bleven opkaldt Antonette Barbara Josefine Urika, men blev kaldt »Baba«, hvilket hun selv kunde sige. Men Peter var rigtignok ogsaa og havde altid været et helt Aar ældre.

At Tiden saaledes virkelig havde ladet Antonius noget bag ud, i det mindste hvad de ydre Livsforhold angik, kunde ikke benægtes. Men dette havde sin Grund i en ublid Skjæbne, som hele Tiden havde forfulgt ham. De fleste Folk, som Antonius havde haft Lejlighed til at komme sammen med, havde vist den Fejl, — om den var medfødt eller ikke, var vanskeligt at afgjøre — at de ikke nær tilstrækkeligt havde Øjet aabent for den Nytte, som de kunde drage af Antonius's store Evner og indre Udvikling, som han havde sat sit Liv ind paa at fuldstændiggjøre.

Naar Folk ikke kunde se deres egen Fordel, var dette værst for dem selv, mente Antonius, selv om det ogsaa kom til at gaa ud over ham; dog dermed maatte man ikke lade sig mærke, kun ikke derfor lade sig afholde fra at gjøre, hvad man fandt rettest.

Antonius havde mange andre Anskuelser, om hvis Fornuftighed intet tænkende Menneske kunde tvivle. Naar En alligevel tvivlede, saa

var han intet tænkende Menneske. Derom kunde der ikke tvivles. Det var simpel Logik.

En Gang havde Antonius paataget sig at give nogle Timer i Historie i Frøken Mikkelsens Pigeinstitut. Det var ikke for at faa Anvendelse for ledig Tid; men han var bleven opfordret af en Bekjendt til at overtage dennes Timer, medens han læste til Examen. Antonius havde ofte følt Trang til at meddele sit Ideindhold, Frugterne af sin Tankeudvikling for en noget større Kreds end den gamle Sove-sofa til at trække ud for Enden, paa hvis blomstrede Mønster Antonius udviklede sin Aand, og som hidtil havde været hans eneste andægtige Tilhører.

I Historie gaves der rig Lejlighed for en begavet Lærer til at udvikle sine Synspunkter og paavirke den kommende Slægt af Hustruer og Mødre. Aldrig havde Antonius truffet saa opmærksomme Tilhørere, siden dengang Fanny boede hos hans Moder. Han saa' i Aanden, hvorledes disse unge Kvinder modtog Indtryk for hele Livet. Naar de engang i deres respektive Ægteskaber fødte Børn, vilde de opdrage dem ud fra disse tidlig rodfæstede Anskuelser, og Antonius vilde saaledes gennem den mundtlige Tradition og nedarvede Paavirkning kunne

forplante sit Genis Frugter i en uoverskuelig Fremtid, hvilket navnlig var trøsteligt, da Antonius stadig var besluttet paa at tilbringe sit Liv i Cølibat.

Naar Antonius ventedes til en Historietime, stak der i Reglen saa mange Pighoveder ud af Klassevinduerne paa anden Sal, som der var Plads til, for at se ham komme gaaende nede i Gaden. Naar Antonius traadte ind i Klassen og med et rask Kast med Hovedet slog det det lyse Haar tilbage, som Hatten havde trykket frem, sad de unge Damer stille og opmærksomme paa deres Plads og sendte deres ungdommelige Lærer beundrende Blikke, der opmuntrede ham til ikke af nogensomhelst Hensyn at lade sig bevæge fra at udtale sine Anskuelser saa uforbeholdent som muligt.

Antonius lod sig da heller ikke genere hverken af Skolens Program eller Protokol. Han anvendte den Undervisningsmethode, der stemmede bedst med hans Opfattelse af den menneskelige Aands Udvikling, og som heller ikke i nogen Maade stødte an mod de unge Damers forudfattede Meninger. Han gav ingen Lektier, men overlod til Eleverne at gjenne læse et eller andet Afsnit af en historisk Forfatter om det Emne, som han i næste Time agtede at sætte nærmere ud for dem. Derefter indledede

han Samtaler over Emnet, og disse strakte sig temmelig vidt, saaledes at de unge Damer dels af egen Drift udviklede deres Anskuelser om et eller andet Punkt af Livet, dels udspurgte Antonius, som ikke sparede paa Meddelelser af sin Aand.

Det varede ikke længe, inden Skolens Lærerinde-Personale blev sat i Forbavselse over opdukkende Udtalelser af de unge Damer i syvende Klasse — Udtalelser, som var kætterske baade i religiøs og historisk Henseende. Klasselærerinden, Frk. Holm, som havde en fin Næse for Kætterier, kom snart under Vejr med, at de skrev sig fra Hr. Starks Livssyn.

En Dag følte Frk. Holm det som sin Pligt at gjøre Meddelelse til selve Bestyrerinden, Frk. Mikkelsen, om en Samtale imellem to Elever i syvende, som hun desværre var kommen til at høre. Det var oprørende — ganske vist — men ikke desto mindre sandt, at hun havde hørt to unge anstændige Damer tale i en hviskende Tone om — ja rent ud sagt om Forholdet mellem Manden og Kvinden. Frk. Mikkelsen stemmede Knoerne mod Bordet, og Frk. Holm skyndte sig at meddele, at Gud dog for saa vidt havde holdt sin Haand over Skolen, som det, efter hvad hun havde kunnet høre, kun var den mere aandelige Side af dette umoralske

Spørgsmaal, de havde talt om. Det var bleven debatteret imellem dem, hvad det vilde sige at elske, ja — hvad mere var, — om man kunde elske evigt, det vil sige altid den samme. Frk. Holm erindrede bestemt at have hørt Ordet at »elske«. Det havde altid forarget hende, at der i den af Skolen benyttede franske Grammatiks tredje Udgave endnu var brugt Verbet at elske som Bøjningsexempel. Hun havde i hele sin tyve Aars Virksomhed altid brugt Ordet at »give« i Steden for og anbefalet dette i enhver Henseende lige saa regelmæssige Verbum til sine yngre Kollegers Velvilje. Hun havde desuden gjort Henvendelse baade til Grammatikens Forfatter og Forlægger og havde sikkert Løfte om, at det vilde blive forandret i den førstkomende nye Udgave. Det var jo skrækkeligt at tænke sig, at næsten hvert Aar, naar hun i Grammatiken var naaet saa vidt med den yngste Klasse, der læste Fransk, havde en af de uskyldige Smaa med Barnets medfødte Naivetet og Videbegjærlighed spurgt hende, hvad det vilde sige at elske. Men Frk. Holm vidste med sig selv, at hun altid i den alvorligste Tone havde svaret, at hun ikke vidste, hvad det vilde sige at elske, hvilket hun haabede, at intet rettænkende Menneske vilde drage i Tvivl.

Da Frøken Holm forlod Bestyrerinden for at gaa op i Klasseværelset, tænkte hun paa Andersen, den unge Theolog, der ledede Morgensangen, ham med de aandelige Øjne og de altfor store Galoscher. Hun fik Taarer i Øjnene ved Tanken, at han om kort Tid skulde rejse bort for at være Missionær hos Sioux-Indianerne.

Frk. Mikkelsen havde flere Conferencer med Frk. Holm, og denne Dame skjulte ikke for Bestyrerinden, at hele den fremmede Tone i syvende Klasse, efter hendes Mening, skrev sig fra Hr. Stark. Havde Bestyrerinden ikke lagt Mærke til, at ældste Klasse havde forbavsende faa Karakterer i Historie? — Frk. Holm nærede en begrundet Mistanke om, at Hr. Stark indskrænkede sig til at meddele Eleverne den fornødne Kundskabsmasse — et af Skolens Yndlingsudtryk — gennem sit personlige Foredrag; men Skolens Plan krævede jo Lektiehøring og Karaktergivning.

En Dag blev Antonius kaldt op til Bestyrerinden, som herved ikke vilde undlade at give ham Lejlighed til at værges sig mod Mistanken om at benytte Skolens Tid paa en altfor fri Maade og til altfor frie Udtalelser. Da Antonius hørte, hvormed det drejede sig, og Bestyrerinden udtalte sit Mishag med hans Undervisningsmethode, erklærede han rent ud til denne Dame,

at han allerede i nogen Tid havde fundet Skolens Plan under enhver Kritik og overmaade idiotisk, hvorefter han tog sin Hat og udeblev til stor Sorg for de unge Damer, som svor en dyb Hævn over Frk. Holm, der snart blev udfunden som Ophavsmanden til denne nedrige Fremfærd.

Antonius rystede Skolen med samt dens Støv og Gjerning af sine Fødder. Han nærede aldrig Tvivl om, at han altid havde Ret, og indsaa ikke nogen Grund til at gjøre sig delagtig i andre Folks Dumheder ved at rette sig efter dem.

En Gang imellem kunde Antonius ikke lade være med at stille sine Evner i Sammenligning med det Udbytte, han høstede af dem ved forskellige Lejligheder; og han maatte desværre erkjende, at der ikke var saa lidt Grund for saa begavede Væsner som Grækerne til at tale om Gudernes Misundelse. Thi hvorledes skulde man ellers forklare dette mærkelige Misforhold, at en Mand som Antonius anvendte sine rige Gaver til Menneskehedens Bedste uden at blive paaskjønnet, at han dannede den kommende Slægts Aand og modtog til Tak en Irettesættelse af noget saa indskrænket som en Kursusbestyrerinde.

Sandelig, det var ingen misundelsesværdig Lod at være en Heros, som Grækerne kaldte

dem, det vil sige: saaledes udrustet fra Naturens Haand, at Guderne eller den uransagelige Skjæbne var nødt til for Balancens Skyld selv at hæmme dem i Væksten. Antonius følte hele Rædslen i den nedtyngende Sandhed, som han havde læst hos en stor Mand, at Naturen selv havde sørget for, at ingen Træer voxede op i Himlen.

Antonius gav sig til at udgrunde dette Spørgsmaal historisk, ethisk og filosofisk; og hans Sind fyldtes efterhaanden af en stærk Bitterhed mod dette ubekjendte, men ubestridelig overmægtige, som visse Folk ganske naivt kaldte Skjæbnen, men som Antonius endnu ikke — i Lighed med andre store Tænkere — var ganske klar over.

Antonius kom stadig til det Resultat, at alt det onde, som et Geni maatte lide her nede, stammede fra Gudernes Misundelse — billedlig talt —; for naturligvis mente han ikke, at der var Guder til, men derimod var der Naturens Ligevægtsøgen eller Verdensaltet eller noget andet tilstrækkelig omfattende, som han vilde udtale sig nærmere om offentlig, naar han blev ganske klar derover.

Efter nogle Maaneders Forløb følte Antonius sin Tankeudvikling tilstrækkelig modnet,

til at han turde fremstille Resultaterne for en Kreds af Venner og Ligestillede, med hvem han allerede tidligere havde drøftet Livets vigtigste Spørgsmaal i en Forening, der bar Navnet »Samfundet til Efterforskning af Tilværelsens guddommelige Fornuft«.

Antonius var ingenlunde blind for, at hans Lære vanskelig vilde blive forstaaet af Flertallet; men det var dog sikkert saa intelligente Tilhørere, som man overhovedet kunde vente sig; og hans Foredrag maatte fremkalde en høj Respekt for den, der var i Stand til at gjøre dybe og geniale Blik ind i Tilværelsens hemmelige Maskineri. —

En Aften, Klokken syv præcis, blev Antonius af Formanden, Kandidatus theologiae Ludvigsen, hvis Specialitet var forhistoriske Undersøgelser af den menneskelige Aands Tankesæt, ført op paa Talerstolen for at fremsætte sine Anskuelser for Medlemmerne af Tilværelsens guddommelige Fornuft.

Antonius var i Følelsen af Emnets Alvorlighed — næsten en ny Religions Aabenbarelse — mødt i Galla. Han hilste paa Forsamlingen, trak højtidelig sine hvide Handsker af og drak et Glas Vand under forventningsfuld Tavshed. Papiret, hvorpaa de vigtigste Punkter var skrevet

op, bredte han ud foran sig paa Pulten og begyndte.

Antonius talte om Mennesket i dets højeste Udvikling og om Guddomsgnist i dets Indre — og alt som denne Gnist bredte sin Ild i hans Sjæl, strømmede Ordene begejstret og flydende fra hans Læber. Kun de fjærnest siddende, som lede under den mangelfulde Gasbelysning i den store Skole-Sal, der velvillig var stillet til Disposition, gik Glip af det Aandens Lys, som udstraalede fra hans Øjne og afspejlede sig i hans bevægelige Mund.

Antonius gav en Fremstilling af den græske Livsopfattelse og udviklede en ny aandfuld Forstaaelse af den. Da han ret var kommen i Bevægelse, saa' han ikke længer de spændt lyttende Ansigter, ikke de svage Gasblus over Hovederne. Han saa' ikke længer de lange, umalede Bordflader, hvorpaa Tiden havde sat sit Stempel i Blækklatter og Udskæringer af mærkelige Navne, Skibe under Sejl, brændende Hjærter med Pile igjennem og Pigenavne nedenunder. Antonius Øjne saa' intet uden en lys Taage; hans Ører hørte intet uden en Brusen af hans egen Stemme, der lød ham ubekjendt. Frem af sit Indre følte han Tankerne fødes og give sig Form i Ord, som uden hans Vilje vældede ustandselig. Han følte sig tale som at

guddommelig Kraft og beundrede selv Visdommens Ord, som om en Højeres Røst taledes ud af ham. Han vidste ikke selv, hvad han sagde; men han smilede og bøjede Hovedet let tilbage; og han mærkede, at han en Gang imellem pegede ud over Forsamlingen, hævdede Armene og bevægede dem imod hinanden, medens han lo og raabte; og han følte, at han dundrede i Pulten; thi det gjorde ondt i Haanden.

Antonius var færdig. Som et Urværk, der har løbet Loddet op, gik han pludselig i Staa og havde intet mere at sige. Han følte, at han havde Sved paa Panden. Han var træt i Halsen og Brystet og tung i Hovedet. Langsomt dukkede Forsamlingens enkelte Hoveder op for hans Blik.

Dér sad Stoikeren, den lange Lund, med det udslukte Blik og den slappe Fold om Munden, som om han lige havde spist noget surt. Dér sad Epikuræeren Thomsen og glattede sin flade Nakke med Bagen af Haanden. Dér sad de allesammen, som de havde siddet, da han begyndte. Det var, som om han havde været borte i en Times Tid og nu atter traadte ind i Salen.

Medens Antonius betragtede dem spændt, herskede der et Øjeblikks dyb Tavshed over Forsamlingen. Saa stille var der, at han kunde

høre Gasblussene brænde med en svagt susende Lyd.

Da pudsede Stoikeren Lund sin Næse og lo. Epikuræeren Thomsen lagde sig tilbage i Stolen og lo; i ét Nu gjenlød Salen af ustandselig Latter, som ingen Gud vilde have misundt Antonius.

Forsamlingen lo — Forsamlingen rystede i Latter over Antonius's Bekjendelser om Gudernes Misundelse og Naturens Ligevægt.

Formanden, Kandidat Ludvigsen, rejste sig tilsidst og strøg sig gennem det tynde, hørblege Haar, medens han hæftig ringede med Klokken — hans Moders Bordklokke, som han tog med i Lommen til hvert Møde. Den var kun vant til at kalde Kokkepigen ind fra Kjøkkenet og formaaede aldeles ikke at døve den guddommelige Fornufts overstadige Ytringer.

Stoikeren Lund bad om Ordet og fremsatte sin personlige Overbevisning om at have hørt en gal Mand tale en stiv Klokketime.

Epikuræeren Thomsen, som dernæst kom til Orde, beklagede i høje Toner Formandens Mangel paa Takt ved at spille Medlemmernes Tid og afholde dem fra at tilbringe en behagelig Aften paa et eller andet Sted i Selskab med — én eller anden, og foreslog at sætte under Afstemning, hvorvidt der burde nedsættes en

Komité til Bedømmelse af Foredragene, som forud skulde indsendes i Manuskript.

Klokken kimedede uafbrudt med sin svage Madr st, og Formanden skreg uafbrudt til Orden med sin støvede Skolestemme.

Paa Talerstolen stod Antonius med korslagte Arme. Han holdt Hovedet paa Skraa, og hans øjne stirrede ud over Forsamlingens Hoveder, fra den ene til den anden.

Var denne Kreds de intelligente Tilhørere, som Antonius havde haabet at finde i Foreningen til Efterforskning af Tilværelsens guddommelige Fornuft?

Selve Guddomsaanden havde talt igjennem ham til alle disse  rer; men ikke hos j n af dem havde det levende Ord formaaet at bryde Vankundighedens tykke Hinde.

Eller skulde det være Gudernes Misundelse, der var paa F rde imod ham?

Antonius saa' ud over Forsamlingen, over de leende Ansigter og vrede Blikke. Han hørte deres Røster og saa' deres Haan, og Antonius besvarede selv sit Spørgsmaal.

Ja, det var Skjæbnen, der talte ud igjennem dem, — der atter slog ham ned. Han kunde skimte dens grinende Ansigt i hver en  jekrog. Han saa' dens øjne, dens Mund, dens fule Latter. Den kjendte i Antonius sin Lige-

mand, der havde gennemskuet dens Væsen. Den taalte ham ikke. Den undte sig ikke Rist eller Ro, før den fik knækket hans Magt og knuget ham til Jorden.

Antonius lagde Hænderne mod Pulten, bøjede Hovedet frem og betragtede den opmærksomt i hvert af dens Træk. Han rystede af Iver for at studere den, som den stod lyslevende for hans Øjne. Nu var Øjeblikket kommet for ham til at faa rigtig Klarhed over det samme Spørgsmaal, som han nys havde foredraget over.

Antonius bøjede sig saa langt frem, som han kunde, og gjorde den Opdagelse, at det, som han havde kaldt Gudernes Misundelse — det var ikke Guderne; — det var Dumheden — den store, jublende Dumhed var Skjæbnen, var det Ondes Princip.

Nu rejste Antonius sig atter i sin Aands Styrke — nu da han havde mægtet at erkjende den store Dumhed, som den væltede sig lyslevende for ham i alles Ansigt. Han rystede Hovedet, knyttede Hænderne ud imod den og lo.

— Jeg har Dig — raabte han — knus mig kun med din Magt. Jeg erkjender Dig! —

Og atter begyndte Antonius at tale. Han vilde holde Foredraget om. Han havde taget fejl. Han raabte ud til dem, at Dumheden —

den store Dumhed — var den personlige Djævel, og han belagde sine Ord med Steder af Biblen, som han engang saa ivrig havde studeret.

Medlemmerne rejste sig én efter én og forsvandt leende.

Formanden kaldte ham forgjæves til Orden. Tilsidst maatte han og Stoikeren Lund, som var den eneste, der nogenlunde havde bevaret sin guddommelige Fornuft, med Magt føre Antonius ned fra Talerstolen. Ikke uden Vanskelighed blev han ubeskadiget ledsaget til Døren. Enkelte af Medlemmerne, især de yngre, troede at mærke personlige Hentydninger i Antonius's Anfald mod Dumheden og søgte at faa ham til at udtale sig nærmere derom. Antonius stirrede paa dem og lo og talte ikke til dem, men til den store Dumhed, som de var besat af.

Antonius fandt ved Kandidat Ludvigsens Hjælp sin Overfrakke. Uden at knappe den spaserede han ned ad Gaden i uregelmæssig Gang fra det ene Fortov til det andet. Af og til stod han stille og talte med sig selv eller stirrede efter en forbigaaende, i hvis Ansigt, i hvis Ryg og Bevægelser han troede at se et Glimt af den store Dumhed.

Det varede længe, inden han naade til sit Hjem, Værelset paa fjerde Sal med en rygende Kakkelovn og Træk fra Vinduerne gennem

den utætte Dør, der havde slaaet en dyb Revne af Fugtighed.

Der var hundekoldt. Dumheden — den personlige — i en rødhaaret Tjenestepiges Skikkelse, der kom og gik hos Værtinden for fem Kroner om Maaneden og Levninger fra Middagsmaden — havde glemt at fyre i Kakkelovnen. Antonius smilte kun derad. Han vilde ikke fryse. Han lagde sig med Frakken paa i Sofaen, der stod ind under Skraataget. Dels for at holde Varmen, dels for at give sit bevægede Sind Luft, sparkede han med Benene mod Loftet og følte en djævelsk Tilfredsstillelse i at se Kalken drysse ned over ham i Sofaen og ud paa Gulvet.

Antonius slog ud med Armene, dundrede i Sofaryggen, kastede omkring med Pudene, medens han holdt Foredraget om og vidtløftig udviklede sin nye Opdagelse. Derefter afholdt han den Discussion, som han var bleven narret for. Han opponerede og svarede, sagde imod, blev grov, lo haanligt, skældte ud, og naar hans Modstander slet ikke vilde give sig, brugte han Næven og bearbejdede den personlige Dumhed med nogle drøje Slag i Sofapuden.

Den store Dumhed tittede frem af hans skikkelige Faders Billede, der hang paa Væggen i stram Uniform, fra hans Moders blide, forsagte

Træk — hun sad med Peter paa Skjødet. Hidsig og voldsomt gjorde den Udfald fra Cancelliraadindens Øjenkroge, fra Furerne i hendes Ansigt og hendes ædle Hængekrøller ned over Ørerne.

Antonius saa' tilbage paa sit Liv; hvad han havde udrettet eller villet udrette; og han forbavsedes over, hvor længe han havde været om at naa til Dumhedens Erkjendelse. Mærkelig havde den greben ind i hans Livsførelse og paa ethvert Punkt lagt ham Hindringer i Vejen. Han indtog jo ikke nogen stor og hædret Stilling, som svarede til hans Evner.

Saa tænkte han paa Peter. Hvorledes var Livet gaaet for ham? — Let som en Skridtgang. Ingen personlig Dumhed havde forfulgt ham. Lige fra Skoletiden havde Skjæbnen tilsmilet ham. Han hørte aabenbart til Dumhedens egne Tjenere, og den skulde nok hytte Sine.

Kirkeuret slog ni. I samme Øjeblik mærkede Antonius, at han var meget sulten. Han gik hen til sit lille Hjørneskab og trak det grønne Tæppe til Side. Der var ingen Brød, og Smørtallerkenen var tom. I Osteklokken laa en gammel Skorpe, og af Pølsen var det sidste Stykke Skind med et Baand om ene tilbage. Han følte til sin Lomme; men saa kom

han i Tanke om, at han havde brugt sine sidste Penge til Middagsmad.

Antonius følte dybt, koldt og alvorligt, at Forfølgelsen antog en ondskabsfuld Karakter. Han, der tilbragte sine Dage med at gruble over Tilværelsens inderste Mening, havde ikke det tørre Brød at putte i Munden. Antonius kunde sige med Sandhed, at Livet rakte ham, den visdomstørstende, Stene for Brød.

Han, der befandt sig paa Livets yderste Tinde, i sine Tanker, i sit Liv; ham nægtede selve den Skjæbne, som det var hans Kald at udgrunde, de første nødvendige Midler til hans Undersøgelsers Fortsættelse. Dette var Ondskab. Dette var den store personlige Dumhed i dens sorteste Had. Antonius knyttede Hænderne, lagde sig atter paa Sofaen og lo bittert.

Dér summede de omkring ham — alle disse enfoldige Skabninger, Dumhedens Tjenere og Apostle — tilbade og dyrkede den, ofrede til den, og til Gjengæld ernærede den dem med sine fede Embeder og hædrede Stillinger og opholdt deres usle Liv.

Hvad vejede Tusinder af dem op imod ham? — De spiste og drak, forlovede og giftede sig og avlede Børn, som de opdrog til den samme Dumhedens Dyrkelse, medens han, med

Sved paa sin Pande, kold Træk fra Vinduet og Sulten i Tarmene stod paa Livets Tinde, hvorfra han dybt gjennemskuede Tilværelsens hemmelige Maskineri.

Antonius vendte sig om paa Siden, lukkede Øjnene og forsøgte paa at sove. Men Sulten vilde ikke lade ham have Ro. Den personlige Dumhed regerede i hans Indre; han troede at høre dens Latter rulle i mægtig Skadefryd under Sofaen. Han vendte sig, trak Knæene i Vejret, lagde sig først paa Siden, saa paa Maven. Men Sulten lod ham ikke Ro.

Han sprang op af Sofaen, knappede Frakken om sig, fandt sin Hat, som han havde kastet paa en Stol og gik ud. Viljeløs lod han sig drive i den Retning, som hans Ben vilde føre ham.

Antonius tænkte ikke længer paa Samfundet til Efterforskning af den guddommelige Fornuft, ikke paa sit Foredrag eller Dumheden. Antonius tænkte slet ikke. Han følte kun Sulten brænde i sit Indre, og Trætheden martrede hans Lemmer og Øjne, saa han var nærved at segne.

Antonius var kommen uden om Rosenborg Have og opdagede pludselig, at han gik langs Sølgadens høje Kasernemur. Han standsede for at samle sine Tanker.

Hvad skulde han gjøre? — Hvorledes skulde han stille sin Sult? —

Antonius følte som et af de enfoldige Mennesker, at han skulde og maatte have noget at spise.

Han drejede om ad det første Hjørne, ned ad en lang lige Gade, som han ikke kjendte. Han læste paa Skiltet. Der stod »Rigensgade«. Han skraaede over til det næste Hjørne. Der stod »Klerkegade«.

Naar var det dog, han havde hørt tale om denne Gade? —

Var det ikke Friis, der boede i en Stiftelse i Klerkegade? — Jo — »Trøstens Bolig« hed den.

Antonius tænkte paa gamle Dage, da hans Forældre endnu levede, paa Fanny, Peter og lille Friis. Han havde hørt om hendes Befindende ude hos Cancelliraadinden.

Hvor Friis vist vilde blive lykkelig ved et Besøg af ham.

Han saa', at Klokken var over halv ti. Iaften kunde der altsaa ikke være Tale om at besøge hende. Men han vilde dog med det samme finde Huset, for en anden Gangs Skyld. Antonius saa' efter og fandt tilsidst et gammelt graat Hus, hvorpaa der stod »Trøstens Bolig«. Han gik midt ud paa Gaden og betragtede dets bedrøvelige Facade.

Dér boede altsaa lille Friis. Antonius følte en stærk Længsel efter at se hendes lyse Hoved og høre hendes gamle dæmpede Stemme igjen engang.

Mange af Beboerne havde endnu Lys tændt. Gud ved, om ikke ogsaa Friis sad og nikkede over en Strikkestrømpe eller en Dameuldrøje. Maaske havde hun Kaffe paa Kakkelovnen. I gamle Dage holdt Friis saa meget af noget varmt, inden hun gik til Ro. Gadedøren stod endnu aaben. Han kunde ikke længer modstaa Fristelsen til at besøge hende.

Han vidste ikke, paa hvilken Sal Friis boede, og maatte derfor tænde en Svovlstik ved hver Trappeafsats for at læse Navnene. Paa tredje Sal saa' han en stor Plade og et lille Visitkort paa samme Dør. Paa Kortet stod Helene Friis. I første Øjeblik var han lige ved at gaa tilbage med uforrettet Sag; men Tanken om varm Kaffe og Smørrebrød fik hans Hjærte til at banke. Antonius's Mave nægtede paa det bestemteste at vende om. Endelig tog han Mod til sig. Der var ingen Dørklokke. Saa bankede han paa. —

Inde bag de dobbelte Døre, oppe fra Kakkelovnen kastede en Frihedsgudinde af bronceret Gibs et strængt overjordisk Blik ud over en

hyggelig Stue med gammeldags Møbler, et Bornholmerur mellem to Vinduer samt Billedet af en vejrbidt Sømand over en højrygget Damaskes Sofa med et hvidt hæklet Betræk. Sømanden var Friis's Ungdomskjærlighed. Han gik i fransk Tjeneste som ganske ung og faldt i et Slag mod Kineserne af den gule Feber.

I Sofaen sad lille Friis. Hun var falden i Søvn. Hænderne med Strikketøjet laa i Skjødets, og hendes rynkede Ansigt med den fint skaarne Mund hvilede paa det hæklede Tæppe, medens »Ami«, en Grævlingehund, som hun havde anskaffet sig, da hun flyttede ind paa Stiftelsen, sov sødt ved hendes Side.

Hunden rejste Hovedet og knurrede, da den hørte det banke. Rask fór den ned fra Sofaen henimod Døren, da Lyden gjentog sig noget stærkere. Friis vaagnede og lyttede. Saa hørte ogsaa hun det banke. Hun saa' hen paa Uret og vidste ikke, om hun turde lukke op.

Friis gik hen til Døren, lyttede lidt, lukkede saa Inderdøren op og lettede paa Yderdøren, som var bunden med Sikkerhedskjæde. Hun holdt sig forsigtig i en Alens Afstand fra den aabne Rende, hvorigjennem Lampelyset faldt ud, medens Hunden pressede sin Snude saa langt frem gennem Aabningen, som den formaaede, og gav Hals af alle Kræfter.

— Hvem er det? — spurgte Friis og betragtede ængstelig den høje, mørke Skikkelse, som viste sig udenfor.

Antonius tøvede lidt; saa svarede han:

— En gammel Bekjendt! —

Friis's Hjærte begyndte at banke. Sad hun endnu henne i Sofaen og drømte, eller var det virkelig en Stemme, som hun havde hørt lige fra dens første spæde Klynken og til den havde faaet denne dybe, mandige Klang.

— Er det — er det virkelig Dem? — spurgte hun og trængte Ami, som vilde ud igjennem Sprækken, tilbage med Foden.

— Ja — det er mig — Antonius Stark! —

Hun aabnede Døren paa vid Gab. Hunden, som blev tysset og puffet, trak sig knurrende ind under Sofaen, hvor den indtog en befæstet Stilling, parat til at gjøre Udfald mod de fjendtlige Ben ved den mindste mistænkelige Bevægelse.

Friis turde næsten ikke tro sine egne Øjne. Først da Antonius var naaet hen til Lampen, og hun havde set hans lyse Haar og den utaalmodige Bevægelse med Skulderen, modtog hun hans fremrakte Haand med et hastigt, men inderlig varmt Tag.

Hun fik travlt som i gamle Dage med at rydde bort af Bordet, sætte en Skammel til So-

faen, og i sin Befippelse rev hun Strikketøjet ned i Kulkassen, hvor det blev liggende, uden at hun fik Tid til at tage det op.

Antonius satte sig i Sofaen foran det ægformede Bord. Til hans store Skuffelse bølgede ingen liflig Duft af frisk lavet Kaffe mod hans Næse. Men inde fra en Alkove, der var skjult af en Portière hørte han regelmæssige Næselyde som af en dybt sovende Person.

— De skal ikke blive bange — sagde lille Friis, da hun opdagede Retningen af hans Blik — det er kun gamle Tante Line, det Skind; hun gaar til Ro Klokken ni og sover Gudskelov en sund Søvn. Men hvordan har De det dog Hr. An — Hr. Stark vilde jeg sige? — Hvordan gaar det med Studeringen? — Inden man rigtig faar tænkt sig om, sidder De Professor ved Universitetet eller den Slags Steder. Aak ja — det oplevede hun ikke, Deres velsignede Moder, at se Frugterne af alle sine Anstrængelser og gode Lærdomme. —

Antonius bemærkede, at Friis ikke havde aflagt sin gamle Tilbøjelighed til at trække det ene Næsebor i Vejret med en let snøftende Lyd, naar Talen faldt i det højtidelige. Han smilede bittert ved hendes Spørgsmaal. Foredraget med det, som fulgte efter, viste sig atter lyslevende for hans Erindring. Han saá ogsaa her Dum-

heden stirre frem fra Portræterne paa Væggene, hørte den synge i den gamle Dames stakaandede Snorken, ja selv Friis's Kappe syntes at hæve sig, som naar en Østers aabner sin Skal, og Dumheden pressede sig gennem den smalle Sprække og viste sit spodsk grinende Aasyn, uden at Friis's enfoldige, graa-blaa Øjne anede, hvilket Skræmselsbillede der regerede i hendes Hoved.

Friis's gamle Hjærte bævede uafbrudt ved Tanken om det uventede Besøg og alle de gamle Minder, som bølgede frem ved Gjensynet. Hun kunde ikke sidde stille. Det var saa underlig uvant ikke at have en eller anden Pligt ved Synet af ham, hvem hun havde rettet sig efter og opvartet i saa mange Aar.

Du gode Gud, hvor havde hun sine Tanker! Hun maatte da byde ham noget. Hvad formaaede Spisekamret? — Der var Resten af den Myseost, som Tante Line havde foræret til hendes sidste Fødselsdag til fælles Velsmag. Hvilket sjældent Træf med den Ost! Et Stykke gammel Rullepølse kunde godt spises, naar den blev lagt paa én af de blomstrede Tallerkener. Et Karbonadeben var sat af til Tante Lines Frokost næste Dag. Brødet var desværre noget tørt; men hun maatte takke sin Gud for Osten og Karbonaden.

Efter denne Ransagelse glattede Friis Lampedugen med sine hvide, magre Hænder, hvor Aarerne stod stærkt frem, rejste sig derpaa og bad ham undskylde sig et Øjeblik.

Naar han bare ikke sagde »nej Tak«. Han havde naturligvis spist til Aften; men det var jo ikke umuligt, at han kunde være bleven sulten igjen og spise et Par Stykker, naar det stod dækket lige for hans Næse. Derfor var det bedst at overraske ham. Friis blev nervøs ved Tanken om, at han skulde komme hende i Forkjøbet med et »Nej Tak«. Friis taalte ikke at tænke paa, at en saa sjælden og kjær Gæst skulde vende hendes Dør Ryggen uden saa meget som en Bid af vaadt eller tørt.

Antonius saa sig om i Stuen. Støvekosten sad i Portièrekrogen, og i flere andre Smaating gjenkjendte han Vaner fra sit Barndomshjem, det stark'ske Hus ved Dosseringen. Han rejste sig op for at betragte Stuen nærmere. Men han følte sig ganske svimmel og maatte sætte sig ned igjen. Hans Blik vandrede fra Væg til Væg, fra Portræt til Portræt. Hans Tanker dvælede et Øjeblik ved Billedet af ham selv som Dreng i en blaa Jakke med gule Matrosknapper og Haaret pænt friseret ned bag Ørerne med en skjæv Skilning. Men tilsidst løb det hele i én Taage for ham. Den gamle Dames

Snorken blandede sig med Lyde fra Grævlingehunden, som endnu i Søvn bevarede sin fjendtlige Knurren.

Antonius følte sig saa tom indvendig, som om han havde været under en Luftpumpe. Det rumlede uafbrudt i hans indre Dele, og hans Tanke stod helt stille, medens han stirrede paa den Dør, hvorigjennem lille Friis var forsvunden. Han var mærkværdig tung i Hovedet og følte sig øm i Hjærnen; han knugede Haanden om Tindingen og Baghovedet, ligesom for at holde sammen paa det. Han følte en saadan Træthed i sine Lemmer og sin Overkrop, at han forfærdet gjorde en Kraftanstrængelse for at rejse sig op, medens Blodet fór ham til Hovedet og pressede ham om Hjærtet. Væggene med det blomstrede Tapet, Billederne, Kakkelovnen og Møblerne vaklede og løb sammen for hans Øjne i en graasort Taage. I det samme blev han ganske kold paa Panden og om Læberne. Han lænede sig tilbage i Sofaen, lagde Kinden mod Friis's Hækletøj og var besvimet af Sult og Anspændelse.

Vand hørtes koge, og en fin Duft af Kaffe begyndte at trænge sig ind gennem Døren til Kjøkkenet, der stod paa Klem. Lidt efter viste Friis sig atter med en Serviet, Brødbakke, Myseosten og Rullepølsen skaaret fint paa den

blomstrede Tallerken, samt Smør og alle til et Maaltid henhørende Redskaber. Hun skottede til Antonius, og et Smil bredte sig over hendes gamle Ansigt, da hun opdagede, at han havde lagt Hovedet tilbage, overvældet af Søvn.

Saa godt hendes svage Øjne vilde tillade hende det, betragtede hun i Afstand hans Ansigtstræk, fandt de gamle Linjer igjen fra Drengenaarene og skjelnede dem fra, hvad Tiden havde ændret og øvet.

Et barnligt Ansigt var det i Grunden, tænkte Friis, godt og uskyldigt. Men dog blev hun bedrøvet og rørt, som over en sørgelig Historie i Søndagsbladet, ved Betragtningen af hans Mund, af den Linje, som et bittert Smil havde tegnet om den ene Mundkrog. Jo længere hun saa, des mere bedrøvet blev hun ved det Præg af Lidelse, som hans Ansigt havde, og Friis ransagede sin Verdenserfaring for at læse af hans Træk. Rystende tænkte hun paa, hvad hun havde hørt og læst om store Genier, der levede et forargeligt Levnet; der var navnlig én med et fransk Navn — Byron var det, men det udtaltes nok Birong.

Friis listede sig ud for ikke at vække ham, tragtede Kaffen, skænkede den i sin allerfineste blaa Kop med forgylt Rand og tog en lille

Flødekande frem, som forestillede en Munk i en brun Kittel.

Antonius slog Øjnene op og saá sig forvildet om i Stuen. Da steg Kaffeduftten op mod hans Næse, og i samme Øjeblik opfangede hans Blik Myseosten. Uden at sige et Ord bøjede han sig frem over Bordet og spiste til Friis's Forbavselse et halvt Franskbrød uden Smør, medens han rystede paa Haanden, saa han knap kunde holde paa det; hans Øjne havde et forunderligt Skær. Derpaa blev han roligere, kom Sukker og Fløde i Kaffen og drak den saa varm, som den var. Friis tænkte paa, hvor det vilde have smertet hans Moder at høre ham slubre saaledes.

Antonius havde stillet sin værste Sult; han havde faaet sin fulde Besindelse tilbage, og der var atter kommet lidt rødt i hans Kinder. Nu skammede han sig ved Tanken om, at hun kulde have opdaget hans Sult. Atter lænede han sig tilbage i Sofaen og smilede til Friis — velvilligt, men overlegent.

— Mange Tak, Friis! Jeg var virkelig bleven saa sulten. Jeg skal sige Dem, jeg har holdt et meget anstrængende Foredrag iaften — meget besværligt Foredrag — om de højeste Spørgsmaal. Det tærer stærkt at tale uafbrudt i en hel Time. —

— Ja det tærer umaadeligt — jeg maa nok lade være at sige Hr. Stark, ikke sandt? — det falder mig saa fremmed — og hvad der er fremmed, kan jeg slet ikke taale mere. Kan De huske Hr. Antonius, at Kaptejnen, Deres velsignede Fader, altid sagde, at det tærede saa voldsomt at tale til Rekruterne eller hvad det var de hed? —

— Det er noget andet — sagde Antonius — det var kun Stemmen, som det tærede paa. —

— Ja, Stemmen — naturligvis er det noget andet. —

— Men et Foredrag tager ligesaa meget paa Hjærnen. —

— Det maa rigtignok være meget værre — Friis rystede bekymret paa Hovedet — Spis et lille Stykke til med Myseost, Hr. Antonius — for gammelt Venskabs Skyld — aa hvad? Jeg forsikrer Dem, det er saadan en Myseost. Det var en lille Rest, ellers havde den saamænd ikke været for Folk som mig og Tante Line. —

Friis var saa delikat, at hun slet ikke berørte, at han havde sovet, og Antonius omtalte det ikke, men spiste virkelig et Stykke til med Myseost; og han roste den meget, hvilket glædede og smigrede Friis, som sad og strøg

Servietfryndserne ud fra hverandre og glattede dem med Haanden.

Antonius bad hende sætte sig hen i Sofaen ved hans Side. Friis fandt det næsten for familiært. Hun rødmede som en ung Pige. Det var overordenligt elskværdigt af ham.

Saa begyndte hun at tale om gamle Dage. Hun havde forleden faaet saadan et velsignet Brev fra hans Broder ovre i Jylland. Om han vidste, at der nu igjen var kommen en lille Arving, denne Gang en Dreng? — Nej, det vidste Antonius ikke noget om. Om det var længe siden, han havde været ude at besøge sin Mormoder, Cancelliraadinden? — Ja det var ikke saa kort siden. Han havde jo haft saa travlt og saa mange Tanker i Hovedet. Sidst, han hørte fra hende, var for en Maanedes Tid siden, da han blev kaldt op i Postvæsenets Brevaabningskontor, hvor to Herrer havde aabnet et Brev med hans Adresse, som man formodede indeholdt Penge uden at være anbefalet. Der var en Tikroneseddel fra Mormoder i. Den blev konfiskeret. Friis forargede sig og mente, at det var lumpent. De maatte da nok kunne begribe, at Antonius havde Brug for den.

Friis spurgte, om det var et propert og hyggeligt Værelse, han havde; om han fik ordenlig

Mad der, hvor han spiste, samt hvem der stoppede hans Sokker og syede Knapper i for ham.

Antonius smilede lidt forlegen til alle disse Spørgsmaal. Tonen, de blev fremsat i, var saa hjærtelig deltagende, saa gammel og hjemmevant. Barndoms minderne skød sig op for hans Erindring. Han betragtede Friis's Ansigt, der drejede sig forsigtig op imod hans, med de smaa blaagraa Øjne og den fint skaarne Mund. Han tænkte paa alt, hvad det lille Menneske dér ved hans Side havde udrettet af godt paa Jorden, og Antonius mærkede paa sig selv, at han betragtede hende med et Blik som paa én af sine Kjæreste. Friis mærkede det ogsaa og hviskede i sine Tanker: »Gud velsigne ham.«

Hvordan havde Antonius det nu egentlig? —

Hvad skulde Antonius egentlig svare paa det —

Han forsøgte først at slaa det hen med et Smil, som om det var en Selvfølge, at han altid havde det godt og bedre end andre Mennesker; dels fordi han var stolt; dels ogsaa fordi han følte, at Sandheden vilde gjøre hende, der sad ved hans Side, saa inderlig ondt.

Ja — jo — han havde det i Grunden rigtig godt, naar man da ikke stillede altfor store Fordringer til Livet.

— Ser De, Friis, — fortsatte han og vendte sit Ansigt halvt om imod hende — ser De, det gaar jo ikke altid, som man venter det. —

Hun saá ham ind i Øjnene med et fast og inderligt Blik, saa at han uvilkaarlig slog Øjnene ned; men da han mærkede, at hun vedblev at betragte ham, slog han dem atter op.

— Har De noget tilovers af Deres Arv? — spurgte Friis med en Stemme, der dirrede af Angst for, at han skulde finde hende næsvis og vise hende tilbage.

— Af Arven? — gjentog han tøvende — ja — ser De Friis — det vil sige — saa meget er der da ikke tilbage. —

Antonius gjorde et Forsøg paa at stramme sig op. Han strøg sig gennem Haaret og rettede Ryggen; men han havde en kold Fornemmelse af at blive stillet blot for Dumhedens Forfølgelse.

Ja — sandt at sige, var der kun et meget ringe Restbeløb tilbage. Den Tid var uhyggelig nær, da han maatte nøjes med at leve af, hvad Mormoder kunde give ham — og saa? — Han betragtede Friis's Ansigt. Hendes graa Øjne var overtrukne med en fugtig Hinde, og hendes Fingre pillede nervøst ved Servietfryndserne. I sin Forlegenhed sagde hun, at Lampen vistnok

osede, hvorpaa hun gav sig til at skrue den ned.

Endnu en Gang gjorde Antonius Forsøg paa at holde Stillingen. Han hostede og tyede til et af sine overlegne Smil; men det vilde ikke lykkes ham.

— Naa — saa galt er det da heller ikke. Jeg skal sige Dem Friis, man kommer til at se at fortjene noget selv. Jeg er jo dog i den Alder, skjønt det hindrer rigtignok Éns Udvikling. —

Han holdt inde. Hans svundne Ungdomstid oprullede sig atter for hans Indre, og han tænkte paa den Anvendelse, han havde gjort af den. Hvor var den henne? Hvad havde han faaet i Steden? Hvor var hans første Ungdomskræfter — og hvor deres Resultat? Saa udbrød han med sagte Stemme, som om han talte med sig selv, idet han stirrede stivt ind i Lampelyset.

— Maaske har jeg ikke brugt den, saa godt som — jeg burde, vilde han have sagt, men sagde: — som andre. —

Friis's Blik trængte i dette Øjeblik ind i hans Sjæl og saá, hvad der rørte sig dér og fyldte den. Hendes Hænder bevægede sig nervøst, og hun havde ondt ved at bekæmpe sin Næses Tilbøjelighed til at trække sig i Vejret og give en snøftende Lyd, der kunde

forstyrre og støde ham. Hun saa hans Øjne blive saa klare og skarpe, som om han søgte at holde noget fast, der truede med at flygte bort i det fjærne. Saa maatte hun sige et trøstende Ord.

— Den ene gjør saadan, den anden gjør saadan. Det er saamænd aldrig værd at fortryde og se tilbage. Det kommer altsammen igjen. De skal se, Hr. Antonius, hvor det kommer igjen! —

Antonius tænkte — og han forfærdedes ved Tanken — tænkte for første Gang: Det kommer aldrig igjen.

Der lagde sig et underlig bittært og sløvt Smil om hans Mund, medens han ufravendt betragtede Flammen i Lampen og sagde:

— Det er Dumheden, Friis — den personlige Dumhed! —

Friis forstod ham ikke. Men hun vilde gjerne tro, at det var Dumheden. Hun vilde tro alt, hvad han sagde. Friis brød sig ikke om at forstaa. Hun følte kun, og saa ringe et Menneske, vidste Friis godt af Erfaring, hun var: at hun ikke havde Plads til at tænke, naar hun følte.

Hun følte, at Én, som hun havde fulgt, fra han laa i Vuggen, som hun havde forkælet og føjet i alt, kort sagt elsket, som havde han

været hendes eget Barn — saá tilbage paa denne saa lykkelige Tid med et bedrøvet angrende Blik. Hun følte, at en Mand sad ved hendes Side, som ønskede en hel Mængde Ting ugjort og en hel Mængde Ting gjort, som var ugjort. Hun følte, at han havde lidt en stor Skuffelse. Hun saá hans Haand falde træt ned i Sofaen — og hun følte en næsten uimodstaaelig Trang til at tage den op, trykke den i et varmt og trøstende Tag og sænke lidt Ro igjennem den over i hans kjære Sjæl.

Friis's Tanker vaagnede atter. Hun tænkte, at Antonius var i Nød. Pludselig gik det op for hende, at han maaske var kommen herop for at søge Tilflugt og Trøst hos den gamle Pige, der havde plejet ham, fra han kom til Verden, maaske ogsaa — skulde det være muligt — for at stille sin Sult. Friis var overvældet af denne Tanke. Hun var igjen et eneste stort Hjærte, som ikke vidste, hvor det skulde faa Luft, saadan som det svulmede af Medfølelse og Trang til at hjælpe og samtidig snøredes sammen af Angst for at være næsvis og paatrængende og blive vist tilbage.

Hvor havde Vorherre kunnet lade det komme saa vidt? — Antonius uden Penge! Antonius uden Middagsmad imorgen! Antonius uden Vask og Properhed og Ild i Kakkellovnen!

Friis havde en Bikubebog. Hver Maaned indsatte hun et lille Beløb, som hun sparede ved at nægte sig et fire Øres Franskbrød hver anden Dag og ved at drikke Skummemælk i Steden for Sødmælk. Friis havde det Formaal, at Ingen skulde være belemret med at faa hende begravet, hvis hun gik hen og døde. Og nu rummede denne Bikubebog nøjagtig ethundredeogsyvogtyve Kroner og enoghalvtreds Ører, som var Renter.

Friis tænkte sig alvorlig om. Var hun ikke rask? — Fejlede hun nogetsómhelst andet end den Smule nervøs Hovedpine, som stærke Folk altid plejede at have? — Fik hun ikke, hvad hun kunde spise og mere til? — Manglede hun nogensinde Middagsmad — uden om Søndagen, og saa gik hun rundt og spiste hos gamle Bekjendte? — Havde hun ikke Vask og Properhed og Varme i Kakkelovnen, selvom det ogsaa var en afskyelig Ovn til at ryge? —

Friis vidste, hvad hun vilde gjøre. Hun vilde give ham alle sine Kvartalspenge — de halvtreds Kroner, som hun havde hævet idag; og imorgen vilde hun skynde sig at hæve dem i Steden for paa sin Bikubebog. Kvartalspengene kjendte Tante Line grumme godt; men Bikubebogen ikke. Hun havde en Anelse om den, slog tit paa den, var ogsaa bleven greben i at

rode efter den i Friis's Privatskuffe i Chatollet; men Friis vidste med Sikkerhed, at Tante Line ikke vidste noget bestemt.

Og imedens hvilede Antonius's Øjne paa Lampen; de saá igjennem den, ud paa den anden Side, gjennem Væggen, ud over et helt Liv.

Friis rømmede sig, rykkede paa sig, rettede paa Sofapuden, drejede den omkring og børstede en hel Mængde indbildt Støv af. Saa kom det endelig frem:

— Hr. Antonius — hvad det var jeg vilde sige — jeg har et lille Beløb i »Bien«, som jeg ingen Brug har for. Det er bare halvtreds Kroner, som skal staa til — hvis i Tilfælde, at jeg skulde dø og begraves. Det er bare for Tante Lines Skyld — for, Gud, jeg er jo saa rask som en Edderkop. Vil De ikke nok laane dem? — De maa ikke sige nej — hører De. Det er meget bedre, at De faar dem, for saa bruger jeg dem ikke — det kan man saa let i en Vending — det er altid tidsnok, naar jeg faar dem. —

Her sad en Kvinde ved hans Side, som aldrig havde gjort andet end godt imod ham, medens han ofte havde plaget og drillet hende. Hun tilbød at laane ham sine møjsommelig sammensparede Penge. Og hun vidste, at han

var ingenting, havde ingenting — og Gud ved, om han nogensinde fik noget. Var det ikke Dumheden?

Jo — jo, det var den, som havde fulgt ham hele hans Liv, som han hadede og frygtede. Nu tilbød den ham sin Hjælp.

Men var det Dumheden — hvorfor rørtes da hans Hjærte, hvorfor følte han sig saa usigelig kraftsløs? hvorledes formaaede den at stramme ham i Struben og stemme ham saa forunderlig mildt?

Naar det var Dumheden, som han hadede, som han frygtede, — hvorfra kom da den Trang til at knuge dette lille menneskelige Væsen op til sig og græde ud over noget inderst i ham selv, som var saa overdreven sørgeligt, uden at han vidste, hvad det var?

Fristede den ham? — Bød den ham Penge for at bestikke ham, for at slutte Akkord, for at købe ham og gjøre ham til sin Slave. Var det en Fælde, den vilde lokke ham i, et besnærende Baghold? — Han trak sig tilbage i Sofaen med et Ryk og stirrede forfærdet paa Friis og igjennem hende. Han kunde slet ikke magte det; atter flygtede det for ham, dette store Spørgsmaal, som han for to Timer siden havde holdt et Foredrag om.

Var det ikke Fornuften og Dumheden, som tilsammen beherskede Livet? —

Var det ikke den klare, mathematisk begrundende, tænkende, altvidende Fornuft, som var Tilværelsens guddommelige Princip? —

Eller var det, som bevægede dette lille Væsens Hjærte, — Inderligheden i hendes varme Blik, Magten i hendes enfoldige, uvidende Følelse — det, som fik hendes Hænder til at sitre, hendes Næse til at trække sig op og gjorde smaa bævende Ryk om hendes Læber — var det, som fyldte hendes moderlige Hjærte til Randen, mægtigere end selve den guddommelige Fornuft? —

Han saá hendes fremstrakte Haand med de smudsige Sedler. Der laa som en Taage for hans Øjne, da han tog imod dem og uden Ord puttede dem i sin Frakkelomme. Han nikkede til hende og blev ved at nikke uden at ville det eller tænke hvorfor. Han rejste sig op, rakte hende Haanden til Farvel og nikkede, medens han mærkede, at han gik hen imod Døren. Han forstod, at hun løb foran ham for at lukke den op; han fornam dunkelt, at hun nævnede Cancelliraadinden og talte om Lys paa Trapperne, at hun takkede ham, at hun fór som en Trækvind tilbage i den anden Stue og kom igjen til Syne med en stor Nøgle, som

hun stak ham i Haanden. Men medens hans Tanke stod stille, hvilede hans Blik uafladelig paa hende. Og det var, som hans Sjæls Inderste bøjede sig i Andagt for noget, som fyldte hendes Hjærte og beherskede ham med en stor og ukjendt Magt.

Han kom udenfor Døren. Hun rakte ham sin magre, varme Haand. Han hævede den ærbødig op til sine Læber og trykkede et Kys paa den.

Hun trak den tilbage med et hastigt, forfærdet Ryk. Han rettede sig, følte sig pludselig mørkerød i Hovedet, tog Øjnene fra hendes Ansigt og skyndte sig ned ad Trappen, medens han hørte hende lukke Yderdøren og rasle med Sikkerhedskjæden indenfor. —

Antonius gik længe stille. Saa begyndte han at lé. Det var ingen gemytlig Latter. Den kom inderst fra, hvor det var som en Stræng blev anslaaet — en Stræng, som egentlig skulde give Graad, men i sidste Øjeblik bestemte sig for Latter.

Han kunde ikke lade være at le, skjønt det martrede ham, og han var til Mode, som om hans Hjærte blødte derunder. Han bøjede Hovedet og gik langsomt saaledes, men maatte bestandig le. Hans Tanker var ikke samlede om noget bestemt. Kun var det, som han bar

paa en tung, tung Sorg, og han følte sig inderlig syg paa Legem og Sjæl.

Da han endelig var naaet hjem, kastede han sig med Klæderne paa i Sofaen. Blodet bankede rastløst og hidsigt i Aarerne. Det sang for hans Øren i store Bølger. Latteren var hørt op, og Feberfantasierne begyndte.

Jo mere Friis tænkte paa Antonius, des mere ængstedes hun over hans besynderlige Udseende den Aften, han havde besøgt hende; og da der var gaaet nogle Dage, gjorde hun endelig Alvor af at opsøge ham for at spørge til hans Befindende.

Hun pyntede sig i sin bedste Stads, naaede med Besvær op paa fjerde Sal og ringede paa hos Antonius's Værtinde, Madam Larsen. Da denne Dame kom ud og lukkede op, paatog Friis sig en ældre Tantes Værdighed, idet hun spurgte efter den logerende, hvem hun endog dristede sig til at kalde sin kjære Antonius. Friis havde haabet at blive modtaget med Ærefrygt og Nysgjerrighed, men blev dybt skuffet. I et meget flydende Sprog fortalte Værtinden, at Hr. Stark resterede for Husleje. Nu var han tilmed bleven syg, og hun maatte have sine Penge; hvis han gik hen og døde, hvad Sikkerhed havde hun saa?

Friis paatog sig letsindig enhver Forpligtelse i saa Henseende og glemte rent at vise sig krænketh, da hun hørte, at han, som hun havde frygtet, virkelig var bleven syg. —

Antonius havde ligget i nogle Dage uden Bevidsthed og kjendte Ingen.

I en Maanedes Tid kom Friis og Cancelliraadinden, som strax havde faaet Underretning, hver Dag for at se til den syge og skiftedes til at vaage hos ham.

Cancelliraadinden var dybt bevæget og tilbragte Nat efter Nat ved hans Leje, siddende paa Sofaen med Benene paa en Stol; og det var kun ved Friis's Omsorg, at hun fik noget ordenligt at spise.

Værtinden, Madam Larsen, skældte i Begyndelsen meget over alle disse gamle Fruentimmer, som kom og hang paa Stolene. Men senere gik hun jævnligen om Formiddagen ind med et eller andet til den vagthavende; og lidt efter lidt blev det en Vane, at hun hver Aften, inden hun gik til Ro, satte Kanden over Ilden og listede sig ind med en Kop Kaffe og en Tvebak til de gamle. Saa satte hun sig forsigtig ned og drak med for Selskabs Skyld og førte en hviskende Konversation. Overfor Cancelliraadinden og hendes Sorg nærmede hun strax fra første Dag en passende Ærbødighed; men

hun lærte snart at behandle Friis med en vis fortrolig Overlegenhed. En Gang kom Friis, som syntes, at det var altfor meget, for Skade at tale noget om Betaling for Kaffen og andre Smaavilligheder. Men saa blev Madam Larsen vred og smed Karkluden, som hun netop havde i Haanden, fra sig paa den nærmeste Stol for at sætte Armen i Siden; og saa begyndte hun at tale om, hvor slemt det var, naar Folk, som ikke var noget, var for storsnudedede til at tage noget af andre, som heller ikke var noget.

De to Smaadrenge, som Vorherre havde skænket Madammen og hendes Mand — den første af dem rigtignok noget i Utide — nærede fra første Færd meget fjendtlige Følelser overfor den syge Antonius. Thi da Madammen hørte, at Lægen havde paabudt fuldstændig Ro, faldt der nu og da en Lussing af til dem, naar de støjede paa Trappen eller tampede løs paa hinanden inde i Familjens Dagligstue, der stødte op til Antonius's Værelse. Det var egenlig ikke med Madammens gode Vilje, men mere saadan for en Ordens og Barmhjærtigheds Skyld, og hun beklagede sig undertiden for Dameskræderinden paa tredje Sal: Det var skammeligt, at man skulde smelde sit eget Kjød og Blod paa Øret for det storsnudedede Raks

Skyld. Men naar hun saa kom op i sit eget Kjøkken, satte hun Kaffen over Ilden. Fruentimrene derinde kunde nok trænge til det.

Antonius havde kun af og til klare Øjeblikke. Saa kjendte han Friis og søgte hendes Haand. En enkelt Gang bevægede han endogsaa Læberne, som om han sagde Tak. Hans Øjne søgte langsomt, ligesom forundret rundt i Stuen, indtil de traf paa Cancelliraadindens Skikkelse. Hun sad krøben sammen paa Sofaen, hvor der var halvmørkt. Han stirrede grublende paa hendes hvide Kappe og Hængekrøllerne og syntes ikke rigtig at kjende hende. I sine Feberdrømme under Sygdommens Begyndelse havde han ofte nævnt hendes Navn. Saa lyttede hun i stærk Spænding for at faa Mening ud af hans Ord. Det voldte hende megen Sorg, at han syntes at le haanlig, naar han omtalte hende. En Gang lød det, som om han var meget vred paa hende, skændte og befalede hende at gaa, saa at hun et Øjeblik var i Tvivl, om han monstro var ved sin Bevidsthed. Hun græd og hviskede henimod ham: »Hvad har jeg dog gjort dig, lille Antonius?« — og Friis maatte trøste hende og lade, som hun slet ingenting havde hørt.

Senere kaldte han ofte Friis ved Navn. Der var en rørende Hengivenhed i hans Stemme.

Han spurgte hende til Raads om noget, som laa ham meget paa Hjærte, men som de slet ikke kunde forstaa. Flere Gange raabte han i Angst paa hende — raabte, at hun skulde komme og hjælpe ham. Saa havde hans Ansigt et Udtryk, som om noget overvældede ham — noget, som han ikke kunde skyde fra sig, skjønt han arbejdede med Brystet og Hænderne, saa Sveden sprang ham frem paa Panden. I Angst kaldte han paa hende. Hun bøjede sig over ham; men han famlede efter hendes Hænder; og naar han havde grebet én af dem, knugede han den, til han lidt efter lidt blev rolig; og hans Ansigt fik et Udtryk af mild Fred, der forskjønnede Trækkene, og som det aldrig havde haft før.

En af de første Dage, da han helt var ved sin Bevidsthed, vinkede han ad Cancelliraadinden. Da hun var naaet hen til Sengen, saá han alvorligt med de febermatte Øjne paa hendes blege, forgræmmede Træk. Som om han blev greben af den dybe Sorg i hendes Ansigt, da hun bøjede sig ned over ham, greb han hendes Haand og trykkede den svagt. Et Par Taarer dryppede ned paa hans Hals. Saa trak han

hende til sig; og hun rørte hans Pande med sine Læber.

Hans Blik fulgte Friis i hendes Bevægelser. Hun saá hvert Øjeblik opmærksomt hen paa ham. Og pludseligt opklaredes hans Ansigt af et svagt Smil. Det var det første under hele hans Sygdom; og det virkede paa Friis og Cancelliraadinden, som om Solen efter mange Tiders Mørke for første Gang sendte en tindrende Straale ind over den lille tarvelige Stue.

Faren var overstaaet, men Hjernebetændelsen havde tæret alle hans Kræfter; og Helbredelsen skred kun langsomt fremad. Lægen forordnede alle Slags styrkende Sager, og Cancelliraadinden havde hele den Maaned intet Paalæg paa sit Smørrebrød og undlod enhver ikke strængt nødvendig Udgift for at kunne købe dyr og god Vin til ham. Naar Friis ikke var i Sygeværrelset, støvede hun omkring som en trofast lille Hund. Snart vejrede hun en Butik, hvor man kunde faa Vindruer, som solgtes billig ud, fordi de var faldne af Stilkene. Snart opsnusede hun en Rype eller Due, som hang ensom udenfor en Vildthandlers Bod og gik for Spotpris, fordi det var den sidste. Jo billigere, det var, og dog godt, des mere Forslag blev der i Pengene; og det var næsten utroligt, som hun fik dem til at strække til. —

Peter havde af Mormoder faaet Underretning om sin Broders alvorlige Sygdom. Saa snart det var ham muligt rejste han til Kjøbenhavn for at hjælpe med Trøst og Raad og Daad.

Da han kom, var den værste Krise overstaaet, men Antonius laa dog endnu i Feber og kjendte ham ikke.

Medens Peter sad ved Sygesengen og betragtede Antonius's magre og forvildede Træk, overvældedes han af en Mængde bekymrede Tanker, som hans praktiske Hoved længe havde været fremmed for.

Gjensynet med Antonius, hvem han ikke havde set i flere Aar, greb ham dybt. Var det ikke en blodig Uretfærdighed af Skjæbnen, at hans yngre Broder, til hvem han og alle havde knyttet saa store Forhaabninger, hvem han havde beundret fra sin spæde Barndom og set op til for hans mange Talenter og store Forstand — at han nu laa her saa syg og kraftesløs, uden at have drevet det til noget og uden Udsigt til at fortsætte sine Studier. Peters praktiske Blik var ikke længe om at fatte hele den alvorlige Virkelighed. Han saá den i et virksomt Livs fulde Dagslys. Hvor var Resultatet af alle Antonius's Ungdomsaar? — Peter var ikke blind for, at Frugterne vel kunde findes

i den indre, aandelige Udvikling; men han kunde ikke se bedre end, at Livet nødvendigvis krævede ogsaa ydre Resultater. Alle disse Betragtninger skjulte han omhyggelig for de to Kvinder. Maaske var de ogsaa forkerte — hvem kunde vide? Han turde ikke ubetinget stole paa sin Dømmekraft overfor noget saa ædelt og indvortes som et Genis aandelige Udvikling. Men sørgeligt var det under alle Omstændigheder; han maatte hyppig hen til Vinduet og kige op mod Solen, stryge sig gennem Haaret, se paa Uret og sammenligne det med Kirkeuret for at skjule sin Bevægelse for de andre. Det var jo ham, som skulde holde Humøret oppe hos dem.

Rastløst og tavst kredsede hans Tanker om det samme Spørgsmaal: »Hvad var her at gjøre?« — Det nyttede jo ikke noget, at han nu bag efter kaldte sig selv et Fæ og et hjærteløst Asen, der ikke allerede for længe siden havde gennemskuet, hvor sørgelig og ensomt Antonius var stillet. Hele Ulykken var kommen over ham som et Tordenvejr. Langt mindre vilde det have forbavset ham, om han en skøn Dag, naar han drak sin Morgenkaffe sammen med Josefine, havde erfaret af Berlingske Aftenavis, at Hans Majestæt allernaadigst havde ud-

nævnt Antonius til Professor eller saadan noget lignende.

Gjort var gjort og ugjort ugjort. Det gjaldt ikke nu om det forbigangne, som ikke lod sig ændre, men om at gjøre Fremtiden lys og frugtbringende for Antonius.

Skulde han tilbyde at understøtte ham, hvis han vilde love at tage en Embedsexamen i et eller andet Fag? — Det var kun lidt, hvad han kunde undvære. Skade ogsaa, at man ikke kjendte en eller anden indflydelsesrig Mand, som kunde skaffe ham ind i noget. Var det end maaske krænkende for et Geni at hjælpes frem paa den Maade, saa var det dog den Maade, man kom frem paa; det vidste Peter bestemt af Livet.

Peter besluttede sig endelig til at forhøre sig hos Lægen. Han gik forsigtig tilværks for ikke at gjøre ham altfor fortrolig med Familjens private Forhold eller risikere at Lægen dannede sig en ufordelagtig Mening om hans Broder. Men da han mærkede, at det var en Mand, man kunde have Tillid til, betroede han ham tilsidst hele Stillingen, baade hvad han vidste om Antonius's Opdragelse, Karakter og Udvikling og om hans og Familjens økonomiske Forhold.

Lægen mente, at Antonius havde bedst af helt at forsaage boglige Studier i det første

Aarstid; og derefter at forberede sig jævnt og langsomt, hvis han skulde tage en Examen. Men da han hørte, at dette næppe vilde kunne lade sig gjøre, uden at Antonius samtidig maatte fortjene til sit Underhold, saa erklærede Lægen, at det allerheldigste vilde være, om han helt kunde opgive Studierne. Thi baade tjene sit Brød og studere var for meget. Hans Hoved var og blev svagt i de første Aar. Bedst af alt for ham var et roligt Landliv.

Det traf sig nu saaledes, at Peter, som var Sogneraadsmedlem og sad i Skolekommissionen i sin Hjemstavns Kommune, en skjøn Dag, medens han opholdt sig i Hovedstaden, fik Brev fra Sogneraadsformanden, om at Sognets gamle Skolelærer, Seminarist Hyltoft, havde indgivet Ansøgning om at faa bevilget en Hjælpelærer. Han var gammel, og hans Svagsynethed havde i de sidste Aar i den Grad taget til, at han nu næsten var blind. Skolekommissionen, som satte Pris paa den gamle Mand, bad da nu Peter Stark om at gaa op til Biskoppen, der netop befandt sig i Kjøbenhavn i Anledning af en Datters Bryllup, og søge at interessere ham for den gamle Mand og forebringe ham Skolekommissionens Mening. Provsten, der altid holdt paa at skaffe friske Kræfter, havde givet et

undvigende Svar og skudt sig ind under Stifts-
øvrighedens biskoppelige Myndighed.

Dette Brev modtog Peter midt under alle
Overvejelserne angaaende Antonius's Fremtid.
Og det slog ned i ham som en pludselig Ind-
skydelse, om ikke dette var noget for Antonius.
Strax viste han dog denne Tanke bort som
uværdig. Men den skød sig atter og atter frem,
saa at han tilsidst blev enig med sig selv om
at foreslaa sin Broder at søge Pladsen. Her
var en forholdsvis lidet anstrængende Gjerning,
ganske vist ogsaa en tarvelig Løn; men saa
boede han dog paa Landet og, hvad mere var,
i Peters umiddelbare Nærhed. Kosten kunde
han tinge hos dem paa de billigste Vilkaar
og have et Hjem hos dem og Pleje, hvis han
skulde faa et Tilbagefald. Saa kunde Antonius
jo altid sidde og se Tiden an, hvordan det
senere vilde føje sig med Hovedet og Penge-
midlerne.

Peter var en hel Del nervøs, inden han fik
sagt det til Antonius. Thi det kunde ikke op-
sættes. Han maatte smede, medens Jærnet var
varmt.

Antonius ofrede det ikke mange Tanker
og ikke mange Ord. Han havde Agtelse
for Peters praktiske Blik, hørte ham opmærksom
til Ende, medens hans lyse Øjne, der var blevne

saa klare, hvilede alvorligt paa hans Ansigt, og afgjorde det strax med et indvilligende Nik. Peter gik til Biskoppen, skrev til Sogneraadet, Skolekommisionen og Hyltoft, og inden en Uges Forløb havde han sikkert Haab om, at det hele vilde gaa i Orden efter Ønske. —

Efter en Maanedes langsomme Rekonvalescens kom Antonius første Gang i Luften. Cancelliraadinden flyttede tilbage til sin Stiftelse. Friis søgte atter til »Trøstens Bolig« til lige stor Trøst for Tante Line og Ami, der i al den Tid, Sygdommen varede, havde kappedes om at give deres knurrende Utilfredshed Luft. Navnlig Ami, der var temmelig uvant med Livets Modgang, var længe om at tilgive Friis, at han paa Grund af sin skarpe Røst og sit livlige Temperament aldrig havde faaet Lov til at følge hende længere end til Gadedøren i det mystiske Hus, hvor han hver Morgen, brændende af Nysgjerrighed, havde sét hende forsvinde.

Der forløb dog ikke en Dag, uden at begge de gamle Mennesker besøgte Antonius; og senere hen gik hans Vej den ene Dag ud til Cancelliraadinden, i hvis stadselige Værelse han kunde sidde hele Timer stille og betragte de gamle Lindetræer, som var i Færd med at fælde deres Løv, den anden Dag ud til Friis, hvor han sad i Sofahjørnet ved hendes Side,

medens hun strikkede. Ami, som i Begyndelsen holdt sig i fjendtlig, gjøende Afstand, endte tilsidst med at nedlade sig paa hans Knæ og slikke ham paa Fingrene, naar han strøg den over Hovedet med sin magre Haand.

Hvorledes Lægen skulde betales, var Gjenstand for megen Bekymring og alvorlige Overvejelser mellem Cancelliraadinden og Friis. Men da den gamle Dame tilsidst tog Mod til sig og bad Lægen sende hende sin Regning, viste det sig, at Peter allerede havde klaret dette Spørgsmaal, medens han endnu var i Byen. Cancelliraadinden var naturligvis bedrøvet over at skulle skilles fra Antonius; men hun indsaa paa den anden Side, at Peter havde ordnet alt paa det bedste og var ham i det hele taget saa taknemmelig, at hun skrev et langt Brev til ham, hvori hun takkede ham for den Støtte, han havde været for dem alle i den vanskelige Tid og fremdeles vilde blive for Antonius, og kaldte ham spøgende den gamle praktiske Peter. Saa meddelte hun ham ogsaa, at hun havde bestemt og nedskrevet det i sit Testamente, at han skulde have hendes kostbareste Møbel, det gamle Mahogni-Chatol med de mange Rum og det hemmelige Gjemme, som han og Antonius altid havde betragtet med hellig Ærefrygt, da de var smaa. Men det bedste ved Brevet var

en varm Hilsen til hans Hustru og Børn, som hun længtes efter at se, inden hendes Øjne lukkedes; og hun bad Josefine Ulrika om ikke at bedømme hende altfor strængt, hvis hun — Josefine — muligvis ikke hidtil havde mødt den Venlighed hos Peters Mormoder, som hun med rette havde Krav paa hos saa nær en Slægtning.

Herregaarden Gammelmosegaard, hvor Peter Stark havde sin Virksomhed, laa paa Grænsen af Heden; og ikke en halv Mil derfra boede den gamle Skolelærer Hyltoft med sin godt opdyrkede Jordlod, omgiven af Hovedgaardens Jorder.

Kort forinden Antonius skulde rejse over til Egnen, skrev Peter et langt Brev til ham med forskellige praktiske Vink, hvorefter fulgte en Beskrivelse af Befolkningens Karakter og Sindelag, der lød saaledes:

»Befolkningen her paa Pletten er altsaa oprindeligen Hedeboere — og det vil sige saa meget som, at de sidder i smaa Kaar og har stort Besvær med at faa Brødet og Kartoflerne af den magre Jord. Thi vores Jord herovre kunde være betydelig bedre, eftersom Gammelmosegaards bedste Jorder pr. Exempel ikke gaar højere end mellem femten og atten Tønder paa Hartkornet, hvilket begribeligvis gjør Driftsomkostningerne uforholdsmæssig store. Men

det er virkelig overordenlig flinke Folk at have med at bestille. De er pligtopfyldende og høflige; men jeg tror nok, at en Kjøbenhavner vilde kalde dem noget stædige, ligesom ogsaa meget langsomme i Opfattelsesevne og hvad dertil hører. Vi trænger her paa Egnen til en Mand med store Gaver, som kan sætte lidt Liv i den opvoxende Slægt og gjøre den skikket til det mere aandelige Arbejde, som Tiden og Offenligheden stadig kræver i forøget Maalestok, fornemligen med Hensyn til Valg til Rigsdagen og Sogneraadet og alleslags borgerlige Ombud.«

Man behøvede ikke at have opholdt sig længe der paa Egnen for at opdage, at der bestod et godt, hvad man der i Sognet maatte kalde et sjælden godt Forhold mellem Forpagter Stark og de indfødte Beboere. Det tydeligste Bevis herpaa var, at Sognet næsten énstemmig havde valgt ham til Stedfortræder i Sogneraadet efter Gaardmand Søren Udby Magelse, som traadte tilbage, da han fyldte sit 60de Aar. Det var et i sin Slags udmærket Skudsmaal, som denne Sognets Matador, selv havde givet Peter som Anbefaling til den ledige Plads.

»Jeg skal sige Jer — Stark er jo egenlig Kjøbenhavner og som den Slags Folk begribeligvis stædig og ufremkommelig og ikke klar over nogen Ting. Men Humbug og Badut-

springeri, er der ikke noget, der hedder ved ham; og saa er han jo paapasselig med sine Ting og heller ikke saa meget ond ved den fattige,« — hvoraf Folk, som kjendte Søren Udby personlig, maatte slutte, at Peter Stark gav Halvdelen af sit Gods til Nødlidende. —

Skolen og gamle Hyltofts Hus laa højt paa en Bakke i Nærheden af Kirken, hvis røde Teglstenstag kunde ses flere Mile mod Øst. Fra Skolebygningens Gavlværelse, hvor Antonius skulde logere, kunde han i klart Vejr skimte Jyllands stærkt indskaarne Østkyst med det blaa Vand samt Skorstenene i Kjøbstaden.

Tæt udenfor Skolen løb Hovedlandevejen, som førte ind i Landet, og her stod den ene forkuede Poppel ved Siden af den anden og sukkede mod Vinden, som hærgede det udsatte Sted. Ind ad Landet til skraanede Bakken med bølgende Kornmarker, Brakjord og et lille Stykke Lund jævnt ned til et udstrakt Mosedrag, hvoraf Hovedgaarden havde sit Navn. I Syd øjnede man dennes takkede Gavle, og naar Morgensolen faldt i, tittede den forgyldte Vejrfløj paa Ladebygningen frem mellem gamle mægtige Frugttræer og Kastanjer. I Nord og Vest viste sig bag Mosen de første udskudte Punkter af den store Hede, som fortonede sig

i mørkere og mørkere violette Toner fjærnt ude i Horisonten.

I Begyndelsen var Antonius endnu meget nedtrykt efter Sygdommen. Alle de Forsigtighedsregler, som Lægen havde forordnet, hvilede tungt paa hans Tanker. Han var ængstelig for ikke at opfylde dem alle og i den Grad, som det var foreskrevet.

Strax holdt det haardt for ham at finde sig til rette i Arbejdet med Børnene, skjønt »gamle Hyltoft«, der var en værdig Skolemand, hvis graa Lokker naaede helt ned paa Frakkekraven, med sin noget snøvlende og knirkende Stemme gjorde sit Bedste for at sætte ham ind i Børneundervisningens Begyndelsesgrunde: »den første raa Tildannelse«, som han kaldte Arbejdet med de mindste Børn.

Gamle Hyltofts Underlæbe hang lidt udenfor Overlæben og røbede i Mundkrogene Spor af Skraatobak. Hans Øjne, der nu var næsten helt blinde, stirrede stort og glasagtig paa dens Øjne, med hvem han talte. Hans stærkt krogede Overkrop var altfor svær i Forhold til Underkroppen, og derfor var hans Gang meget usikker og langsom; men dette forøgede kun det anse-

lige i hans Ydre, idet hans Bevægelser blev store og afmaalte.

Han var et Hoved højere end Antonius og plejede, naar han talte med ham, at lægge sin brede Haand ligesom beskyttende paa hans Skuldre, naar han bøjede sig ned for at vise ham noget, som han plejede at springe over i Bogen.

I Begyndelsen hændte det ofte, at Antonius pludselig fik en Fornemmelse af, at han var skabt til noget bedre, end at læse ABC og tælle paa Fingrene med Bønderbørn. Men disse Tanker varede kun et Øjeblik. De mindede ham altfor levende om Tiden og Tankerne før hans Sygdom. Han blev angst. Han mærkede det i Hovedet og i Hjertet og fordybede sig atter skyndsomst i Arbejdet.

De fleste af Børnene forholdt sig overfor Hovedregning og Læsebog som en Stenmark overfor Sædekorn. Det var kun meget lidt, som faldt mellem Stenene, og endnu mindre, som virkelig kunde siges at komme i Væxt. Men efterhaanden lærte han Befolkningens Karakter at kjende. »Landet« og alt, hvad dertil hørte, havde for ham været en lukket Bog; ja det var næsten nedværdigende at maatte tilstaa for sig selv, at Kjøbenhavn hidtil i hans Forestillinger havde omfattet hele Danmark; han mærkede

snart, at »Landet« havde sine ganske særlige Ejendommeligheder, der lige saa fuldt vilde respekteres. Han lærte at undervise Børnene efter deres Forudsætninger, at lære dem alt ud af Erfaringerne fra deres eget landlige Liv — og da var det heller ikke sjældent, at han høstede et forstaaende Nik, der lyste op som et Solglimt i den træge Ubevægelighed, der prægede alle disse smaa vejrbidte Ansigter — et forstaaende Nik, ja undertiden et taknemmeligt Smil. Det opmuntrede baade ham og Børnene. De knyttede sig efterhaanden nærmere til ham til Trods for hans »tovlie« Kjøbenhavnerfølelsen. Han maatte sande Gamle Hyltofts Ord, at den første raa Tildannelse var den værste; men han følte, at han nu var kommen efter den.

Antonius havde en Rædsel for at tænke tilbage. Ikke alene selve Sygdommen med dens langsommelige triste Forløb, men Tiden umiddelbart forinden: det skjæbnesvangre Foredrag og Besøget hos Friis var banlyst af hans Tanker, ja saa vidt muligt forviste han endogsaa alle Minder lige siden Drengesaarene — hele den Tid, han havde tilbragt med at gruble og drømme.

Det var ikke altid lige let for ham at undgaa disse Tanker; men da han frygtede dem

med hele den Rædsel, hvormed en nylig helbredet frygter for et Tilbagefald, anvendte han alle mulige Midler for at blive dem kvit.

Hvor oprigtige og varme Følelser Antonius end nærede for Friis — ja inderst inde takkede han hende som sin Redningsmand — var dog hendes deltagende Breve Kilden til megen Uro i hendes Sind. Ikke alene, at han maatte læse dem, under hvilket han var Bytte for en hæftig indre Brydning; men de skulde ogsaa besvares. Han vidste derfor ikke bedre end at foretage begge Virksomhederne i Skolestuen. Medens Børnene skrabede med deres Vandstøvler og Træsko hen ad det snavsede Gulv, medens deres Grifler krassede og hvinede paa Tavlerne, medens de pustede og stønnede og skubbede til hverandre og skældte med halv Stemme og sloges for fuld Kraft, læste Antonius Friis's lange Breve eller besvarede dem saa hastig som muligt med sine underlige lange og kantede Skrifttegn. En Gang satte Gamle Hyltoft sit Ansigt op imod Ruden ude fra Haven og tordnede: »Ka' I se, I holder Kæft Drengene! — Er det en Manér fordi Hr. Stark forlader Jer et Øjeblik?» — Gamle Hyltoft var jo blind og saa hverken Antonius ved Lærerbordet eller de mange Barnetunger, som rakes ud imod hans glasagtige Øjne. Men, stille blev der.

Antonius tog sig ogsaa legemligt Arbejde for. Han savede og huggede alle de Favnestykker, som udgjorde en Del af hans Løn for Vinterhalvaaret. Da det var besørget, fik han Lov til at tage fat paa Hyltofts private Forsyning. I Begyndelsen gik det for ivrigt, og det anstrængte ham meget; men efterhaanden lærte Anstrængelsen ham at arbejde støt og rolig. Naar han stod saaledes om Morgenen inden Skoletiden og mærkede, at Muskelarbejdet drev Sveden langsomt frem over Panden, langs Haarene i Tindingerne ned over Kinderne, saa følte han et Velvære af en hel anden Slags, end han havde kjendt før. Det var ikke en hurtig Tilfredsstillelse, som naar man har naaet et Maal; det var ikke Glæden ved at udrette noget, som var Pligt. Det var Glæden ved at føle sig selv paa et helt nyt Omraade, ved at føle sig i Muskler, i Sener, i legemlig Modstandskraft. Det var ligesom Tyngdepunktet i hans »Jeg« var forrykket. Han var vant til at føle det i sin Aand og sine Tanker. Nu forekom det ham at ligge et Steds i hans Arme eller maaske i hans Overkrop, som han maatte holde anspændt bøjet, for at Saven kunde gaa jævnt og kraftig. Det var tydeligt, at her var Legemet Numer ét.

Om Eftermiddagen efter Skoletiden gik Antonius lange Ture. Han tvang da sit Øje,

som fra gammel Tid havde Vane til at søge ned i Jorden for hans Fødder, til at se op og ud til Siderne, til at flytte sig fra Gjenstand til Gjenstand. Det var vanskeligt at faa Bugt med Vanen. Ofte greb han sig i, at Blikket hvilede paa Gjenstandene omkring ham, medens Tankerne var langt borte og truede med at slaa ind paa gamle kjendte Stier. Saa skræmmedes han op og tvang Tanken til at følge Øjet. Han fik stedse mere Øvelse i saaledes at være paa Post mod sig selv, og herom samledes efterhaanden hele hans Indhold af Vilje.

Det varede ikke længe, inden en opmærksom Iagttager kunde forfølge Virkningen af denne Viljens Anspændelse paa et bestemt og vigtigt Maal ogsaa i det ydre. Der kom et Drag af Beherskelse om hans Mund, som ikke tidligere havde været der. Der kom noget karakterfuldt i Hovedets Stilling til Halsen; der kom som et fast Forsæt i hans Gang, der tidligere havde været ubestemt søgende. For dem, der ikke vidste, hvad der bevægede sig i ham, men dog havde Blik for Forandringen, tog dette sig ud som en Udvikling i Retning af det mandige. Til dem hørte gamle Fru Hyltoft, og hun sagde en Eftermiddag, da hun fra sit Vindu saá Antonius gaa sin vante Eftermiddagstur, med et

vist Velbehag til Gamle Hyltoft, der sad i Lænestolen ved Kakkelovnen:

— Nu gaar unge Stark ud. For hver Dag kan jeg se Manden voxe ham ud af Ærmet — ja mænd kan jeg saa. —

Paa sine Eftermiddagsture bruger Antonius sine Øjne. Ofte staar han stille og giver sig i Snak. Der sidder en Husmandskone paa Hug og luger sine Kartoffler. Antonius standser og betragter hende, til hun sér op og siger Goddag. Han taler med hende om Kartofflerne, om Bedriften, om Manden, om den lille Strimmel Jord, som gaar bag om Huset ned til Aaen og rummer hele Familjens Existens, om Udsigterne for Roerne, om Børnenes Opdragelse, af hvilke han læser med den ene, en lille hvidhaaret Dreng, som er baade doven og dum, men ser saa tankefuld ud. Antonius siger ikke mange Ord, men forstaar at faa hende til at tale, medens han nikker og smiler og klapper den lille Tøs paa Hovedet — hun, som staar med Maven frem, bare Ben og bider sig i Fingrene. Saa byder han Farvel; og medens han langsomt forsætter sin Gang ind over Vejen, af og til skydende den ene Skulder i Vejret, sér Konen tavst efter ham med Hænderne i Siden et Øjeblik. Derefter bukker hun sig atter over Kar-

toflerne og tænker ikke andet, end at han er en underlig Én. —

Josefine Ulrika var i Begyndelsen noget usikker og tilbageholden i sit Væsen overfor Antonius. Men snart forandrede hendes Opførsel til en tavs Omhu for hans legemlige Vel. Han kom hver Dag over paa Gammelmosegaard og spiste til Middag. Josefine betragtede ham ofte opmærksomt, naar han gik stille og forsigtig op og ned ad Gulvet i Dagligstuen, medens der ventedes paa, at Peter skulde komme fra Marken og gjøre sig i Stand til Middag. Det forekom hende, at Antonius's Blik var saa uroligt, at hans Bevægelser var saa nervøse. Det forbavsede hende, at Antonius's Væsen og Ansigtstræk, som han nu var, mindede saa lidt om den stolte Dreng fra Villaen ved Dosseringen. Hun syntes, at han stedse mere og mere kom til at ligne sin Moder, fik hendes Øjne, hendes Haandbevægelser og hendes Væsen.

Ogsaa Peter betragter opmærksomt sin Broder for at konstatere Helbredelsens solide Fremadskriden samt for at efterspore, om han befinder sig vel i enhver Henseende. Han kan ikke finde det gamle Aandsmod i hans Ansigt. Det bedrøver ham lidt. Han lægger sine stærke Arme om hans Skuldre, sér ham ind i Øjnene og siger opmuntrende:

— Naa — gamle Broder Antonius, hvordan gaar det saa? —

Antonius ser til Siden, halv gnaven, halv smilende, og trækker sig ud med den Bemærkning, at han har det godt. Ved første Lejlighed forsvinder han, at Ingen yderligere ved Spørgsmaal skal bringe hans Tanker til at vandre tilbage.

Thi hvor stærkt Antonius end anspænder sin Vilje, har han endnu ikke faaet Bugt med sig selv. Han er endnu ikke mere sikker, end at han stadig maa holde Tøjlerne strammede.

Hvad er det egenlig som skal tøjles? — Hvad er det, han frygter? — Det er først og fremmest Minderne om Tiden umiddelbart før Sygdommen, men ogsaa endnu længere tilbage. Og hvorfor frygter han dem? — Fordi han frygter at tænke de Tanker om igjen, som han da har tænkt — Tankerne, som altid kredsede om ham selv som det første paa Jorden, Storhedstanker, Vanvidstanker, som han kalder dem nu.

Men naar han med roligt Overlæg kalder dem Vanvid, saa er der vel ingen Fare, for at de atter skal faa Magt over ham og virke bestemmende paa hans Liv. Her er Kjærnen i hans Rædsel: Uvisheden om, hvorvidt disse Tanker, hele det gamle Aandsindhold endnu har Magt

over ham; eller om han, ligesom han føler sig fuldt helbredet i legemlig Henseende, ogsaa helt har sejret i det aandelige, saaledes at Rædslen er en Frygt for Fantomer. Det er denne Uvished, som brænder hans Indre. Og hvorledes blive den kvit uden gjennem en Prøve? — Men denne Prøve er saa farlig, at han ikke tør anstille den; thi ved den risikerer han at opdage, at Kampen hidtil har været forgjæves eller langt fra endnu er til Ende.

Hvis han prøver at slappe Tøjlerne, — og Tankerne, naar de vandre, som de vil, da søger de gamle Stier, — er det da rimeligt, at han atter vil ønske Forandring? Vil han da betragte sig som syg og atter forsøge at kæmpe sig ud og fremad? —

Naar Overvejelserne, farende angstfuldt febrilsk gjennem Antonius's Hoved, have naaet dette Punkt, da rejser sig i Baggrunden et Skræmmebillede, som hvisker, hvad han ikke vil høre:

— Netop denne Tvivl, netop disse Tanker er det bedste Bevis paa, hvormeget der endnu er tilbage i dig af det gamle. —

Og der gaar ikke en Dag, uden at han siger til sig selv: Prøven maa komme. Du er ikke helbredet, før du éngang har givet slip.

Det blev Foraar. Vinden blæste frisk ned over Bakkerne, kommende østen fra Fjordene med de indskaarne Kyster og det blaa Vand. Skyerne svømmede højt oppe; snart var de tætte og tunge af Regn, snart fligede og lette som Taager.

Der lød Fuglekvidder fra de gamle Popler langs Landevejen. De bestemte sig til endnu et Aar at bære Blade. Derom vidnede Knopperne. Men spidse og tørre, som de var, syntes de at sige: for uigjenkaldelig sidste Gang.

Nede fra Bakkeskraaningens brølede Køerne, som nys var komne paa Marken, mod Gammel-mosegaards store Mælkevogn, naar den tidlig om Morgenens kom svingende ind paa Markvejen. Ovre fra Heden hørte man Faarenes Brægen, naar Vinden bar paa, og Faaredrengens Hujen og Kalden, medens han drev dem frem.

Alt dette kunde Antonius følge fra sit Gavlvindu. Hans Øje søgte Hvile i Markernes

spirende Grønne, gled ind imellem Lundens spinkle Træstammer, der tegnede sig lyse og brune med deres unge, nøgne Kroner mod den luftige, blaa Baggrund, og længst inde dvælede de ved Hedens mørke Tæppe, der strakte sig tungt og alvorligt imod Nord.

I hans Indre brødes friske Kræfter. Det var, som om Selv-Herredømmet vilde glide ham af Haanden i denne Vaarbrudets Tid. Han følte det bruse og gære med en Magt, som han aldrig før havde kjendt. En Rigdom af Iagttagelser, af Tanker, af Ideer vældede frem, saa at han maatte opbyde al sin Kraft for at staa imod. Vilde ikke alt dette nye og brydende føre tilbage til de gamle Tanker, de gamle i Luften svimlende Tanker, om han gav slip?

Nu kom de første varme Foraarsdage med deres lette, iltholdige Luft, som næsten tog Vejret fra En, naar man aandede dybt; nu kom den stærke, spirende Bevægelse i alt Liv. Der var Grøde i Luften, i Jorden, i Regnen, i Kroppen, i Hjærnen og i Hjærtet. En fattig Iagttagelse voxede og svulmede af Fylde, blev til en Tanke, til en Række Tanker, til en Idé, til et Forsæt, til et helt nyt Liv. Og det kom med en Kraft, der ikke lod sig tæmme, en Kraft, der forbavsede og ængstede ham paa samme Tid — en Kraft, der var betagende og

krævede sin Ret. Der kom en ængstelig Tvivl i hans Sind — en Tvivl, som egenlig var et Spørgsmaal — og et Spørgsmaal, som blev hans daglige Tanke, fulgte ham i Skolestuen, paa Landevejen, hviskede ham i Øret ved hver Mundfuld, han førte til Munden, lød som et Omkvæd til alt, hvad der taltes omkring ham, til alt, hvad han læste, — fulgte ham tilbage til Gamle Hyltofts Dagligstue, gik med ham op paa hans Gavlværelse, krøb i Sengen til ham om Aftenen og forlod ham først langt ind i Natten for at spøge i hans Drømme, — og Spørgsmaalet var dette:

— Tør du give slip? — Hvad vil der ske?
— Har du Kraft? — Tør du stole paa dig selv
— give slip? —

Hans Sindsro, tilkæmpet dyrt under Vintrens Arbejde, hans sikre Sejrsfølelse var forsvunden. Men i Stedet var kommen en Trang og en Kraft til at leve, til at udfolde sin Natur frit og anvende dens Gaver uden Tvang.

Der kom en jagende Uro over ham, og han blev nervøs som i Begyndelsen efter sin Sygdom. Han følte sig intet Øjeblik og intet Steds sikker. Rastløs løb han fra det ene Arbejde til det andet. Han gik lange Ture, først rolig og afmaalt; men naar han var kommen udenfor beboede Steder, saa hurtig, som

hans Ben vilde bære ham, ind over Bakkerne — gjennem Lunden, og førend han vidste deraf, stod han paa Heden.

Her hvilede Alvor over hver en Tue, — Dødsstilhed, som stemmede til Andagt. Her følte han sig fangen af Naturen og saå sig urolig om. Dens Storladenhed betog ham Vejret. Han følte, at han var ene med sig selv som aldrig før. Hvor hen han saå, mødte han den samme Form, den samme Farve, Ensomhedens og Ensformighedens naturlige Majestæt, der hvilede over ham og syntes at se paa ham med et strængt retfærdigt, overjordisk Øje og hviske:

— Du slipper ikke uden om. Se ind i dig selv! —

Eftermiddagssolen brød frem bag en Sky i det samme. Dens rødmende Lys bredte sig i et nu over Heden, strømmende fra tusend aabnede Sluser. Stor og smilende af Millioner smaabitte Blomster strakte Heden sig for hans Øje, og hist ude flød den sammen med Sol-skyerne i Horisonten.

Antonius stod som lynslagen ved Synet. Da brød det ogsaa i ham. Det var, som Solen havde naaet hans Indre og dér fuldbyrdede den samme vidunderlige Forvandling. Han hævede uvilkaarlig sine Arme og sank saa ned i Lyngen.

Men i hans Indre var alt klart. Han fattede ikke, hvad det var, som havde ængstet ham, hvad det var, han havde bekæmpet saa længe. Med ét Tag havde han givet slip. Han følte ingen Rædsel mere. Tvangen over hans Tanker var som blæst bort — og med den det sidste af de mange Forsøg i hans Liv paa at lægge en Alen til sin Væxt

